

Johanna Martikainen

VEROTUSONGELMAT
AMMATTIMAISESSA
AUTOURHEILUTOIMINNASSA

Opinnäytetyö
Liiketalouden koulutusohjelma

Huhtikuu 2014

MAMK

University of Applied Sciences

KUVAILULEHTI

		Opinnäytetyön päivämäärä 14.5.2014
Tekijä(t) Johanna Martikainen		Koulutusohjelma ja suuntautuminen Liiketalouden koulutusohjelma, taloushallinto
Nimeke Verotusongelmat ammattimaisessa autourheilutoiminnassa		
Tiivistelmä <p>Opinnäytetyöni toimeksiantajana on AKK-Motorsport ry ja työni on osa AKK:n ja Deloitten yhteisprojektia, jossa on tarkoituksena pyrkiä selkeyttämään verotuskäytännön näkökulmasta hyvin kirjavaa tulkintaympäristöä ja tuottamaan vero-ohjeistusta AKK:n ja autourheilun harrastajien käyttöön. Oman työni tutkimusongelmana on selvittää millaisia verotuksellisia ongelmia liiketoimintamuotoisen autourheilun harrastajat ovat kohdanneet ja tavoitteena koota nämä ongelmat yhteen ja pyrkiä näyttämään toteen verottajan erilainen kohtelu samankaltaisissa tapauksissa .</p> <p>Tutkimus on suoritettu kvalitatiivisena eli olen haastatellut viittä eri henkilöä autourheilun eri harrastajatasoilla ja joilla on ollut jonkinasteisia erimielisyyksiä verottajan kanssa. Esimerkkitapaukset olen saanut toimeksiantajalta. Haastattelujen perusteella olen koonnut heidän kohtaamiaan ongelmia yhteen. Työn empiirisen aineiston olen kerännyt haastattelemalla, alan kirjallisuudesta, kirjallisista dokumenteista ja internetistä. Työn teoreettisessa viitekehyksessä on kaksi pääkohtaa eli eri yritysmuodot ja niiden verotus sekä arvonnäisäverotus. Aluksi kerron eri yritysmuodoista pääpiirteittäin ja sen jälkeen perehdyn jokaisen (lukuun ottamatta osuuskuntaa) yritysmuodon verotukseen erikseen. Arvonnäisävero-osuudessa kiinnitän huomiota erityisesti työssäni vaadittaviin kohtiin eli yleiseen vähennysoikeuteen, käyttötarkoituksen muutokseen, osittaiseen vähennysoikeuteen sekä maahantuontiin.</p> <p>Haastattelujen perusteella olen koonnut verotuksellisia ongelmakohtia autourheilussa joihin haastateltavat ovat itse törmänneet sekä nostanut esiin muita haastatteluissa esille tulleita seikkoja. Tutkiessani hallinto- ja korkeimman oikeuden päätöksiä törmäsin myös joihin erittäin mielenkiintoisiin seikkoihin ja näitä huomioita avaan tarkemmin työni tuloksissa.</p>		
Asiasanat (avainsanat) Arvonnäisävero, verotus, tulovero, yritysmuodot		
Sivumäärä 45 + liitteet 5	Kieli Suomi	URN
Huomautus (huomautukset liitteistä)		
Ohjaavan opettajan nimi Kinnunen Kristiina		Opinnäytetyön toimeksiantaja AKK-Motorsport ry

DESCRIPTION

		Date of the bachelor's thesis 14 May 2014
Author(s) Johanna Martikainen		Degree programme and option Business Management
Name of the bachelor's thesis Taxation problems in professional motorsport		
Abstract <p>This bachelor's thesis was assigned by AKK-Motorsport ry and my work is part of a bigger collaboration of Deloitte and AKK (Finnish Motorsport Association). The focus of the main project was to try to clarify the very complicated tax code and to provide tax guidance for competitors. The research problem in my project was to find out that what kind of taxation problems rally enthusiasts has faced, and my aim was to collect all these problems together and to show how different solutions the tax office had made in the past in very similar cases.</p> <p>The research method of my study was qualitative and I've interviewed five different people at different enthusiasm levels, and all of those cases had some disagreements with tax authorities. I've received all of these cases from the AKK. Based on the interviews, I put together the problems that they faced. I collected the empirical data by interviews, literature, written documents and the internet. The theoretical framework of this thesis is divided into two main sections. The first one I tell different company forms in outline and then I study each form of business taxation separately. In the part of value added tax I pay particular attention to the public right of deduction, the change of purpose, the partial deduction, as well as importing.</p> <p>Based on the interviews I put together those problem areas, which the people that I interviewed has experienced, and raised also a few other things that came out in the interviews. While studying the administrative court and high court decisions, I came across very interesting facts and these considerations I open in my results.</p>		
Subject headings, (keywords) VAT, taxation, income tax, company forms		
Pages 45 p. + app. 5 p.	Language Finnish	URN
Remarks, notes on appendices		
Tutor Kinnunen Kristiina		Bachelor's thesis assigned by AKK-Motorsport ry

SISÄLTÖ

1	JOHDANTO.....	2
2	YRITYSMUODOT JA NIIDEN VEROTUS ELINKEINOTOIMINNASSA	3
2.1	Elinkeinotoiminnan pääpiirteet	4
2.2	Yrityksen perustaminen	4
2.2.1	Pääoman tarve.....	8
2.2.2	Vastuu ja yritysrisi.....	9
2.2.3	Voitonjako	11
2.3	Muita yritysmuodon valintaan vaikuttavia seikkoja	13
2.4	Eri yritysmuotojen verotus.....	16
2.4.1	Verokohtelun eroavaisuudet	17
2.4.2	Osakeyhtiön verotus	18
2.4.3	Henkilöyhtiön verotus	19
2.4.4	Yksityisen elinkeinonharjoittajan verotus	20
3	ARVONLISÄVEROTUS SUOMESSA	21
3.1	Arvonlisäveron vähennysoikeus	22
3.2	Vähennysrajoitukset.....	23
3.3	Maahantuonti.....	27
3.4	Sponsori- ja palkintotulot.....	28
4	TUTKIMUKSEN TOTEUTUS	29
4.1	Toimeksiantajan esittely.....	30
4.2	Tutkimusmenetelmät.....	31
4.3	Tutkimusaineisto	32
5	TULOKSET	34
5.1	Haastateltujen kokemukset verottajasta	35
5.2	Autourheilukentän ongelmakohtia verotuksessa.....	36
5.3	Huomioita oikeuskäytännöistä	39
6	YHTEENVETO	41
6.1	Tutkimuksen luotettavuus	42
7	LOPUKSI.....	43
	LÄHTEET	44

1 JOHDANTO

AKK-Motorsport ry (AKK) on suomalaisen autourheilun kattojärjestö, joka edustaa Suomea Kansainvälisessä Autoliitto FIA:ssa. Liiton tehtävänä on mahdollistaa autourheilun harrastaminen Suomessa. Muutamien viime vuosien aikana autourheilun harrastajakentältä on tullut AKK:n suuntaan useita yhteydenottoja, joissa lajin harrastajat ovat kohdanneet haasteita oman harrastuksensa ja sen usein vaatiman liiketoimintamuotoisuuden yhteensovittamisessa ja nimenomaan verotuksen näkökulmasta. Verottaja on viime vuosina myös aktivoitunut erityisesti verotarkastuksien kautta autourheilua ja siihen läheisesti liittyviä liiketoimintamuotoja harjoittavien yritysten suhteen.

Harrastajakunnan ja myös autourheilutapahtumia järjestävien osapuolien toiminnan veroriskien minimoimiseksi syntyi ajatus AKK-Motorsport ry:n ja Deloitteen yhteisprojektista, jolla verotuskäytännön näkökulmasta varsin kirjavaa tulkintaympäristöä pyritäisiin selkeyttämään ja tuottamaan vero-ohjeistusta autourheilun harrastajien käyttöön. Kokonaisuudessaan projektin tavoitteena on koota yhteen autourheiluharrastukseen liittyvää verolainsäädäntöä ja ohjeistusta kansantajuisesti kirjoitettuna AKK:n omaan käyttöön ja edelleen harrastajien ohjeistamiseen. Samanaikaisesti on tarkoitus myös pyrkiä samaan aikaan tilanne, jossa autourheilun harjoittamiseen liittyvä verotuskäytäntö selkeytyisi, esimerkiksi Verohallinnon antaman ohjeistuksen kautta. Projektiiin on tarkoitus saada mukaan myös muita lajiliittoja, joiden edustamilla lajeilla on vastaavia ominaispiirteitä kuin autourheilussa.

Koska autourheilua on viime vuosina yhä enemmän alettu Suomessa harrastaa yhtiömuotoisena, tulee ohjeistukseen soveltavilta osin sisällyttää myös yhtiö/ yhteisömuotoisena toimista koskevaa verolainsäädäntöä. Suurin osa harrastajista on kuitenkin edelleen niin sanottuja henkilöharrastajia, joten esimerkiksi palkintojen ja saatujen sponsoritulojen osalta henkilöiden tuloverotukseen liittyvä lainsäädäntö on myös yksi olennainen aihealue. Työssäni tulen keskittymään eri yritysmuotojen esittelyyn ja niiden verotuskäytäntöihin. Katsantokantani työssä on se, että autourheiluharrastaja yhtiöittää toimintansa ja käsittelen ongelmakohtia tältä kannalta.

2 YRITYSMUODOT JA NIIDEN VEROTUS ELINKEINOTOIMINNASSA

Elinkeinotoiminnalle ei laista löydy yksiselitteistä käsitettä, mutta suhteellisen vakiintunut tulkinta siitä, että mitä elinkeinotoiminnalla tarkoitetaan on kuitenkin olemassa. Elinkeinoon harjoittamisella tarkoitetaan ammattimaisesti harjoitettua taloudellista toimintaa, jolle on tunnusomaista itsenäisyys siinä mielessä, ettei se tapahdu toisen johdon ja valvonnan alaisena. Toiminnan itsenäisyys merkitsee sitä, että toimintaa harjoitetaan omalla riskillä, omaan lukuun, omissa nimissä määrättyksi tai ennalta määräämättömäksi ajaksi. Riskillisyydellä tarkoitetaan sitä, että toiminnassa asetetaan riskinalaiseksi erilaisia etuja ja että toiminnalla tavoitellaan voittoa tai muuta taloudellista hyötyä. Toiminnan tulee olla myös suunnitelmallista sekä suuntautua yleensä ulospäin aineellisen tai aineettomien hyödykkeiden tarjoamisena vaihdantaan taloudellisen hyödyn saavuttamiseksi yhtiömiehille. Elinkeinotoimintaa ovat paitsi liiketoiminta myös ammatin harjoittaminen sekä voittoa taikka ansiota tavoittelematon toiminta silloin, kun tämä tapahtuu muun elinkeinotoiminnan edistämiseksi. Toiminnalla tulee olla ajallista ja taloudellista jatkuvuutta. Taloudellista toimintaa, joka muodostuu vain yhdestä liiketoimesta, ei voida pitää elinkeinonharjoittamisena. Tulolähteiden rajoja täsmentäviä säännöksiä on tuloverolaeissa vähän. Elinkeinoon kuuluvaksi omaisuudeksi on katsottu elinkeinotoimintaa välittömästi tai välillisesti palveleva omaisuus. Omaisuutta, joka ei välittömästi tai välillisestikään palvele elinkeinotoimintaa, eivät koske elinkeinoverolain vaan tuloverolain säännökset. (Villa yms. 2007)

Yritystä ja yritystoimintaa voidaan myös lähestyä monesta eri näkökulmasta. Yritystoiminta voidaan väljästi määriteltynä käsitteenä rinnastaa elinkeinotoiminnan ja liiketoiminnan käsitteisiin. Niissä kaikissa on kysymys itsenäisestä taloudellisesta toiminnasta, jota harjoitetaan organisoitumalla juridiseen muotoon ja jolla tavoitellaan taloudellista hyötyä eli yrittäjälle jaettavissa olevaa voittoa. Taloudellisena tarkoituksena voidaan pitää minkä tahansa taloudellisen hyödyn tuottamista yrittäjälle. Yrittäjä voi siten voiton hankkimisen sijasta tavoitella kustannusten säästöä taikka riskin jakamista. Hallinnollisesti yksinkertaisin tapa on se, että luonnollinen henkilö ryhtyy itsenäiseksi yrittäjäksi. Hän toimii omissa nimissään ja vastaa itse sitoumuksistaan. Silloin puhutaan joko ammatinharjoittajasta taikka yksityisestä elinkeinonharjoittajasta. (Villa yms. 2007)

2.1 Elinkeinotoiminnan pääpiirteet

Oikeusjärjestelmässä annetaan erilaisia vaihtoehtoja yrityksen organisoitumiselle. Yritystoimintaa harjoittavan organisaation oikeudellisella muodolla on merkitystä sillä valittu organisaatiomuoto ratkaisee osin sen, miten organisaation päätöksenteko ja hallinto on järjestettävissä, mitkä ovat organisaation jäsenten vastuusuhteet, miten organisaation varainhankinta ja varojen jakaminen voidaan toteuttaa, miten pääoman pysyvyys sekä velkojien suoja on järjestetty, miten omistajuutta ja siihen liittyvää riskiä voidaan siirtää, miten informaation jakaminen sekä organisaation edustaminen tapahtuvat (Villa, 2013). Yritystoimintaa voidaan harjoittaa monella eri tapaa ja monessa muodossa ja näin ollen elinkeinotoiminnan harjoittamista suunnittelevat voivat yleensä valita vapaasti toimintansa organisoitumismuodon. Toiminta voidaan organisoida avoimen yhtiön tai kommandiittiyhtiön muotoon tai yhtiömiesten yhteistyö voidaan rakentaa vaikkapa osakeyhtiömuodon varaan. Yhtiömiehet voivat luonnollisesti harjoittaa liikettä yksityisinä elinkeinonharjoittajina sen sijaan, että ylipäättään perustavat yhtiösuhteen. (Wilhelmsson, Jääskinen, 2001)

Yhtiömuodon valinta vaikuttaa olennaisesti yrityksen tulevaan toimintaan ja sen onnistumiseen. Yrityksen toiminnan tuloksena syntyy yrittäjälle tavalla tai toisella taloudellista hyötyä. Voiton tavoittelu onkin keskeistä yritystoiminnassa ja yritystä perustettaessa kannattaa harkita tarkkaan, mikä yritysmuoto on sopivin ja tarkoituksenmukaisin. Voitosta on maksettava veroa. Veroja joudutaan maksamaan yritystoiminnan yhteydessä paljon muustakin kuin saavutetusta voitosta. Yritykset perustetaan sopimuksin noudattamalla perustettavaa yhtiömuotoa koskevaa erityissääntelyä (Vilja yms. 2007). Usein verotukseen liittyvät seikat ovat elinkeinotoiminnan yritysmuodon valinnassa määrääviä tekijöitä. Eri yritysmuotoihin liittyy erilaisia veroseuraamuksia ja elinkeinotoiminnan harjoittamista suunnitteleva voi sopivan yritysmuodon valinnalla suuressa määrin vaikuttaa toiminnan verotukseen. (Wilhelmsson, Jääskinen, 2001)

2.2 Yrityksen perustaminen

Erilaisia yritysmuodon valintaan vaikuttavia seikkoja on suuri määrä. Yritysmuodon valintaan vaikuttavat omistajien riskinottohalu, lukumäärä, yrityksen rahoitustarpeet sekä yrityksen ja sen omistajien verotus. Verotus vaikuttaa luonnollisesti siihen, miten yritystoiminnan tuloa ja miten yrityksen omistajan yrityksestä saamaa tuloa verote-

taan. Kun esimerkiksi avoimen yhtiön ja osakeyhtiön tuloa sekä näiden omistajien yrityksestä saamaa tuloa verotetaan varsin eri tavalla, on selvää, että verotuksella on yritystoiminnassa ja yritysmuotojen valinnassa suuri rooli. (Villa yms. 2007)

Yritysmuodon valinta on siis tehtävä aina tapauskohtaisesti ja harkinnassa on syytä huomioida erityisesti yhtiömuotojen erilainen verokohtelu. Patentti- ja rekisterihallituksen ylläpitämään kaupparekisteriin rekisteröidään vuosittain noin 30 000 uutta yritystä (PRH, 2013). Näistä enemmistön muodostavat nykyisin osakeyhtiöt ja yksityiset elinkeinonharjoittajat. Aloittava yrittäjä voi valita itselleen sopivimman vaihtoehdon yritysmuotoon viidestä vaihtoehdosta; yksityinen elinkeinonharjoittaja (toiminimi), avoin yhtiö, kommandiittiyhtiö, osakeyhtiö ja osuuskunta (jota ei tulla käsittelemään tässä opinnäytetyössä). Yksilöurheilijan yhtiöittämisessä toiminimi, kommandiittiyhtiö sekä osakeyhtiö ovat ehkä varteenotettavimmat vaihtoehdot (Yrityksen perustajan opas 2011). Yrityksen perustajan on syytä selvittää yritysmuotoon liittyviä kysymyksiä alan asiantuntijoiden kanssa. Yritysmuodon valintaan vaikuttavat muun muassa seuraavat seikat:

Kun yrityksen perustajia on vain yksi, yksinkertaisin yritysmuoto on toiminimi eli toiminta yksityisenä liikkeen- tai ammatinharjoittajana. Avoin yhtiö ja kommandiittiyhtiö, joita kutsutaan henkilöyhtiöiksi, vaativat aina vähintään kaksi henkilöä yhtiömiehiksi. Osakeyhtiön voi perustaa yksin tai yhdessä useamman henkilön kanssa. Osuuskunnan perustajia on puolestaan oltava vähintään kolme. (Yrityksen perustajan opas, 2013)

Osakeyhtiö

Osakeyhtiön perustaminen käsittää pääpiirteissään neljä vaihetta. Ne ovat perustamissopimuksen laatiminen, osakkeiden merkitseminen, osakkeiden maksaminen sekä yhtiön rekisteröiminen kaupparekisteriin. Osakeyhtiö syntyy, kun yhtiö on rekisteröity (OYL 2:9). Perustamissopimuksessa yhtiön osakkeenomistajiksi tulevat sopivat muun muassa yrityksen organisoimisesta osakeyhtiöksi, osakkeiden jakautumisesta osakkeenomistajien välillä, yhtiön hallintoelinten nimittämisestä sekä muista osakeyhtiölain säännösten ohella yhtiöön sovellettavista määräyksistä. Osakeyhtiölain mukaan osakeyhtiön perustamiseksi on laadittava kirjallinen perustamissopimus, jonka kaikki osakkeenomistajat allekirjoittavat. Kaupparekisteriin on merkittävä yhtiön osakkeiden

ja osakepääoman määrä. Osakkeita on oltava vähintään yksi ja osakepääoman oltava vähintään laissa säädetyn vähimmäispääoman suuruinen: yksityisessä yhtiössä 2 500 euroa ja julkisessa yhtiössä 80 000 euroa. Perustamissopimuksessa on yksilöitävä kaikki osakkeenomistajat. Yhtiö on ilmoitettava rekisteröitäväksi kolmen kuukauden kuluessa perustamissopimuksen allekirjoituksesta. (Villa, 2013)

Henkilöyhtiöt

Henkilöyhtiö syntyy yhtiösopimuksella, jossa yhtiömiehet sopivat keskenään toimivansa yhteistä taloudellista päämäärää varten yhteisesti sovitulla tavoilla elinkeinotoimintaa harjoittaen. Yhtiösopimukselle ei ole varsinaista muoto- eikä sisältövaatimusta, mistä voi seurata jopa henkilöyhtiön syntyminen yhtiömiesten tietämättä tai jopa vastoin näiden tahtoa. Käytännössä tosin kaupparekisteri vaatii, että henkilöyhtiön pakollisen rekisteröinnin yhteydessä on toimitettava kirjallinen yhtiösopimus, jossa on kerrottava ainakin yhtiömiesten nimet ja se, onko kyseessä avoin yhtiö vai kommandiittiyhtiö. (Immonen, 2002)

AKL säättää eräistä säännöistä, joista yhtiösopimuksessa ei voida poiketa. Osan näistä rajoituksista voi kuitenkin tavallaan kiertää laatimalla yhtiösopimuksen ohella *osakassopimuksen*, johon voidaan ottaa myös AKL:n kieltämiä ehtoja. Näillä ehdoilla ei tosin ole yhtiöoikeudellista sitovuutta - sopimuksen rikkominen ei siis vaikuta yhtiön toimintaan - mutta sopimukseen voidaan liittää normaaleja siviilioikeudellisia sanktioita kuten sopimussakkoja. Osakassopimuksella voidaan pyrkiä tarkemmin määrittelemään yhtiömiesten keskinäisiä suhteita tai oikeuksia. Laadittua yhtiösopimusta ja osakassopimusta voidaan luonnollisesti muuttaa samoin edellytyksin kuin muitakin sopimuksia. Käytännössä tämä vaatii yhtiömiesten yksimielisyyttä, ellei toisin ole sovittu - osakeyhtiön yhtiökokousta vastaavaa määräenemmistöön pohjautuvaa muutoksenmenettelyä ei ilman eri sopimusta ole olemassa. Tärkeää on huomata, että vaikka yhtiösopimus muutoksineen sinänsä tuleekin ilmoittaa kaupparekisteriin, ei silti ole mitään estettä suullisten tai vaikka kirjallistenkin lisäehtojen pätevyydelle. (Heikkinen, 2013)

Yksityinen elinkeinonharjoittaja

Toiminimen perustamiseen ei tarvita erillistä perustamisasiakirjaa, pelkkä ilmoitus kaupparekisteriin riittää. Perusilmoitus kaupparekisteriin tehdään Patentti- ja rekisterihallituksesta, maistraatista tai paikallisesta rekisteritoimistosta saatavalla lomakkeella. Ilmoitukset voi myös tulostaa Patentti- ja rekisterihallituksen sivuilta. Ilmoituksesta tulee suorittaa Patentti- ja rekisterihallituksen tilille etukäteen käsittelymaksu.

Avoimen yhtiön ja kommandiittiyhtiön ero

Avoimen yhtiön ja kommandiittiyhtiön yhtiömuotojen ero perustuu äänettömän yhtiömiehen vastuun sisällön määrittämiseen, äänettömän yhtiömiehen asemaan ja vastuun sisältöön. Avoimessa yhtiössä yhtiömiehet vastaavat yhtiön velvoitteista kuin omistaan. Kommandiittiyhtiössä äänetön yhtiömies ei vastaa yhtiön velvoitteista kuin omasta velastaan, vaan hänen vastuunsa rajoittuu yhtiöön sijoitettuun pääomapanokseen. Kommandiittiyhtiön konkurssissa äänetön yhtiömies menettää yhtiöön sijoittamansa panoksen, mutta hän ei joudu henkilökohtaiseen vastuuseen yhtiön veloista, kuten kommandiittiyhtiön vastuunalainen yhtiömies. Kommandiittiyhtiö eroaa avoimesta yhtiöstä siinä, että kommandiittiyhtiössä tulee olla ainakin yksi vastuunalainen yhtiömies ja yksi äänetön yhtiömies. Muuta eroa kuin yhtiömiehen aseman osalta yhtiömuodoilla ei ole. Yhtiön tarkoitus ja toimiala ovat samat kuin avoimessa yhtiössä. (Villa, 2013)

Avoin yhtiö kommandiittiyhtiöksi

Avoin yhtiö muuttuu kommandiittiyhtiöksi siten, että yhtiöön otetaan mukaan uusi äänetön yhtiömies. Muutos on mahdollista suorittaa myös siten, että yhden tai useamman yhtiömiehen asema vastuunalaisena yhtiömiehenä muutetaan äänettömäksi yhtiömieheksi rajoittamalla hänen velkavastuutaan yhtiön veloista ja muista sitoumuksista yhtiöön sijoitettuun omaisuuspanoksen määrään. Kommandiittiyhtiö muutetaan avoimeksi yhtiöksi siten, että äänetön yhtiömies otetaan vastuunalaiseksi yhtiömieheksi eikä yhtiöön jää muita äänettämiä yhtiömiehiä. Muutokset edellyttävät yhtiösovimuksen muuttamista ja yhtiömiesten yksimielisyyttä, ellei yhtiösopimuksessa ole muuta sovittu. (Nettilaki, 2013).

Henkilöyhtiö osakeyhtiöksi

Avoim yhtiö tai kommandiittiyhtiö voidaan muuttaa yksityiseksi taikka julkiseksi osakeyhtiöksi siten, että yhtiön identiteetti säilyy. Päätös muuttamisesta osakeyhtiöksi tulee tehdä samassa järjestyksessä kuin yhtiösopimuksen muuttaminen. Samassa yhteydessä on hyväksyttävä osakeyhtiölain mukainen yhtiöjärjestys sekä laadittava asiakirja, joka sisältää yhtiöjärjestyksen ja jossa on mainittava kunkin osakkeenomistajan nimi ja osoite sekä hänelle tulevien osakkeiden määrä. Osakeyhtiöön ei voida yritysmuodon muutosvaiheessa ottaa muita osakkeenomistajia kuin avoimen yhtiön tai kommandiittiyhtiön yhtiömiehiä. Osakeyhtiöksi muuttaminen ei muuta ennen muuttamista syntyneiden velkavastuiden kohdentumista vastuunalaisille yhtiömiehille. (Villa, 2013)

Jos avoin yhtiö tai kommandiittiyhtiö muutetaan osakeyhtiöksi, yhtymän tilikausi ja verovuosi päättyy osakeyhtiön kaupparekisterimerkintää edeltävään päivään. Yhtymän on tehtävä tilinpäätös kyseiseltä ajalta ja annettava samalta ajalta myös veroilmoitus. (Verohallinto, 2010)

2.2.1 Pääoman tarve

Pääoman tarpeen määrää yrityksen toiminnan laatu ja laajuus. Toiminimi tulee kysymykseen yleensä silloin, kun pääoman tarve on suhteellisen vähäinen. Osakeyhtiön perustamiseen päädytään yleensä tilanteessa, jossa yritykseen sidotaan enemmän pääomaa. Osakeyhtiölain mukaan osakeyhtiön pääoman on oltava vähintään 2 500 euroa. Patentti- ja rekisterihallituksen tietojen mukaan noin 80 % aikavälillä 1.7.2007–25.3.2010 perustetuista osakeyhtiöistä perustettiin vähimmäisosakepääomalla. Kaikista kyseisellä aikavälillä perustetuista osakeyhtiöistä valtaosa eli noin 92 % toimii alle 10 000 euron osakepääomalla. Osuuskunnilla ei ole laissa säädettyä vähimmäispääomamäärää. Kommandiittiyhtiössä äänettömän yhtiömiehen tulee sijoittaa yhtiöön pääomapanos (ei vähimmäisvaatimusta), mutta vastuunalaisilta yhtiömiehiltä ei vaadita pääomapanosta. Avoimessa yhtiössä ei ole pääomavaatimuksia. (Yrityksen perustajan opas, 2013)

Henkilöyhtiön oma pääoma muodostuu yhtiömiesten yhtiöön sijoittamista omaisuuspanoksista. Oma pääoma voi lisääntyä yhtiöpanosten myötä tai yhtiön tuottaman voi-

ton kautta, jos voitto tai osa siitä jätetään yhtiöön. Vastaavasti oma pääoma voi vähentyä yhtiöpanosten vähentämisen tai yhtiön kärsimän tappion myötä. Se vähenee myös, jos yhtiömiehet nostavat yhtiöstä varoja yksityisottoina. Yhtiömiehellä on tilinpäätöksen laatimisen jälkeen oikeus nostaa voitto-osuutensa sikäli kuin sitä ei tarvita hänen sovitun yhtiöpanoksensa vajauksen täyttämiseen. Tappio-osuus vähennetään yhtiöpanoksessa. Henkilökohtaisen vastuun vuoksi yhtiömiehet yleensä voivat ottaa yhtiöstä varoja omaan käyttöönsä eli tehdä yksityisnostoja. Tätä ei ole juurikaan rajoitettu yhtiöoikeudellisin perustein, vaan yhtiömiehet voivat sopia pääomapanoksensa ja muun oman pääoman nostamisesta. (Immonen, 2002)

Yhtiöpanoksen määrä ei välttämättä mitenkään osoita vastuunalaisen yhtiömiehen yhtiöosuuden suuruutta, vaan yhtiömiehen osuus avoimesta yhtiöstä ja kommandiittiyhtiöstä määräytyy sen mukaan, miten siitä on yhtiömiesten välillä sovittu. Sitä vastoin äänettömän yhtiömiehen kohdalla yhtiöpanos on yhtiöosuuden keskeisin elementti. Yhtiömiehellä avoimessa yhtiössä ja vastuunalaisella yhtiömiehellä kommandiittiyhtiössä ei ole velvollisuutta asettaa yhtiöpanosta, mutta äänettömän yhtiömiehen tulee asettaa kommandiittiyhtiössä yhtiöpanos. Joku henkilöyhtiön osakas voi esimerkiksi osallistua yhtiön toimintaan antamalla työ- ja omaisuuspanosta yhtiön käyttöön asettumalla yhtiömiehen asemaan ja ottamalla henkilökohtaisen velkavastuun riskin yhtiön sitoumuksista. Käytännössä myös vastuunalaisen yhtiömiesten yhtiöpanoksista sovitaan yhtiösopimuksessa, koska henkilöyhtiön muotoon organisoitu yritys tarvitsee varoja yritystoimintansa harjoittamiseen siinä missä osakeyhtiökin. Panoksen määrä ja laatu ja sen maksuajankohta on laissa jätetty yhtiömiesten sopimisen varaan. Koska avoimen yhtiön yhtiömiehen ja kommandiittiyhtiön vastuunalaisen yhtiömiehen yhtiöpanoksesta sovitaan yhtiösopimuksessa, ei hänellä ole velvollisuutta eikä myöskään oikeutta lisätä yhtiöpanosta vastoin yhtiösopimusta ilman toisten yhtiömiesten suostumusta, vaikka yhtiön toiminta olisikin tappiollista. (Villa, 2013)

2.2.2 Vastuu ja yritysriski

Avoimen yhtiön yhtiömiehet ja kommandiittiyhtiön vastuunalaiset yhtiömiehet vastaavat henkilökohtaisesti yhtiön velvoitteista ja veloista. Tätä piirrettä voidaan pitää avoimen yhtiön ja kommandiittiyhtiön keskeisenä piirteenä (Villa, 2013). Yrittäjä vastaa yksityisenä elinkeinonharjoittajana koko omaisuudellaan yritystoiminnassa syntyneistä velvoitteista. Avoimen yhtiön yhtiömiehillä ja kommandiittiyhtiön vas-

tuunalaisilla yhtiömiehillä on samanlainen henkilökohtainen vastuu kuin yksityisellä elinkeinonharjoittajalla. Kommandiittiyhtiön äänettömän yhtiömiehen vastuu rajoittuu yhtiöön sijoitettuun pääomapanokseen. Osakeyhtiössä osakkaan ja osuuskunnassa jäsenen vastuu on rajoitettu sijoitettuun pääomapanokseen. (Yrityksen perustajan opas, 2013)

Velkavastuun rajattomuudella voidaan myös perustella avoimen yhtiön ja kommandiittiyhtiön yhtiömiesten laajaa sopimisvapautta. Osakkaiden velkavastuun johdosta yhtiön luottokelpoisuus on sidoksissa yhtiön osakkaiden taloudelliseen asemaan. Rajattoman velkavastuun olemassaolo on tehnyt mahdolliseksi avoimen yhtiön ja sen yhtiömiesten väliset joustavat varallisuussuhteet, yhtiömiesseskeisen hallintorakenteen, toimimisen ilman pääoman vähimmäis- tai pysyvyysvaatimuksia, sääntelyn keveyden sekä yhtiösuhteen korostetusti sopimusvaraisen luonteen. AKL 1:1:n mukaan kukin vastuunalainen yhtiö mies vastaa yhtiön velvoitteista niiden täyteen määrän niin kuin omasta velastaan. Kunkin vastuunalaisen yhtiömiehen velkavastuu yhtiön velvoitteista on samanlaista. (Villa, 2013)

Avoimen yhtiön yhtiömiehellä on rajaton vastuu yhtiön velasta. Tältä velkavastuulta voi välttyä esimerkiksi harjoittamalla toimintaa osakeyhtiömuodossa. Yhtiömiehen henkilökohtaista velkavastuuta koskevin osin voidaan kommandiittiyhtiötä pitää avoimen yhtiön ja osakeyhtiön välimuotona sillä vastuunalaisen yhtiömiehen vastuu on yhtä rajaton kuin avoimen yhtiön osakkaan, kun taas äänettömän yhtiömiehen vastuu rajoittuu hänen yhtiön sijoittamaansa panokseen. Kommandiittiyhtiömuoto soveltuu sanotun vuoksi tilanteisiin, joissa tietyt yhtiömiehet ovat valmiita kantamaan toiminnasta täyden vastuun muiden kiinnostuksen rajoittuessa pääomapanoksen sijoittamiseen yhtiöön. Vaikka osakeyhtiö näyttääkin velkavastuuta koskevien säännösten vuoksi yhtiömiesten kannalta paljon avointa yhtiötä tai kommandiittiyhtiötä edullisemmalta vaihtoehdolta, ovat erot yhtiömuotojen välillä tässä suhteessa käytännössä usein pienempiä silloin kun kyseessä on pienyhtiö. Myönnettäessä suurempaa luottoerää pienelle osakeyhtiölle edellyttävät luotonantajat usein, että yhtiön osakkeenomistajat tai ainakin suurimmat heistä sitoutuvat henkilökohtaisesti takaamaan lainan. Tällä tavoin saattavat myös osakeyhtiön osakkaat joutua vastuuseen yhtiön veloista ainakin suhteessa pankkeihin ja muihin rahoituslaitoksiin. (Wilhelmsson, Jääskeläinen, 2001.)

Esimerkiksi avoimessa yhtiössä kaikki yhtiömiehet ja kommandiittiyhtiössä kaikki vastuunalaiset yhtiömiehet vastaavat henkilökohtaisesti yhtiön sitoumuksista. Osakeyhtiössä yhtenä joustavana periaatteena on osakkeenomistajan rajattu vastuu, jonka mukaan osakkeenomistajat eivät vastaa yhtiön sitoumuksista tai velvoitteista yhtiöoikeudellisesti muulla kuin yhtiöön osakkeen muodossa tai muuten pääomasijoituksena sijoittamallaan pääomalla. (Villa, 2013.)

2.2.3 Voitonjako

Yksityisenä elinkeinonharjoittajana yrittäjä saa yrityksen tuottaman voiton omaan käyttöönsä. Toisaalta hän vastaa myös mahdollisesta tappiosta. Palkanmaksu itselle ja puolisolle ei ole mahdollista verotuksen vuoksi. Henkilöyhtiöissä yhtiömiehet sopivat voiton ja tappion jakamisen perusteista. Yhtiömiehet voivat nostaa itselleen kohtuullisen määrän palkkaa. Osakeyhtiön voitoista ja tappiosta vastaa yhtiö. Voitonjako tapahtuu maksamalla osakkaille osinkoa. Osakkaille voidaan maksaa myös palkkaa heidän työpanoksensa mukaan. Osuuskunnan tarkoituksena ei ole hankkia voittoa, vaan tarjota palveluksia jäsenilleen. Voitto eli ylijäämä voidaan kuitenkin jakaa jäsenille sääntömääräyksen nojalla. Ylijäämän jako voidaan toteuttaa ylijäämän palautuksena sen mukaan miten jäsenet ovat käyttäneet hyväkseen osuuskunnan palveluksia, osuuspääoman korkona tai muulla säännöissä määrätyllä tavalla, esim. työosuuskunnissa jäsenen saamana lisäpalkkana. Työosuuskunnissa jäsenet ovat yleensä työsuhteessa osuuskuntaan ja heille maksetaan palkkaa. Myös muissa osuuskunnissa jäsenet voivat olla työsuhteessa osuuskuntaansa, ja jäsenille voidaan maksaa palkkaa heidän työpanoksensa mukaan. (Yrityksen perustajan opas, 2013)

Avoimen yhtiön tarkoitus on yleensä yhtiön toimialan mukaista liiketoimintaa harjoittamalla tavoitella voittoa jaettavaksi yhtiömiehille. Avoimen yhtiön keskeisiä kysymyksiä on, miten liiketoiminnasta kertyneen voiton jakaminen saadaan sovitettua oikeudenmukaisesti yhtiömiesten työ- ja pääomapanoksille, koska jaettava voitto syntyy työ- ja pääomapanosten yhteisvaikutuksesta sekä yhtiömiesten yrittäjyydestä. Tilinpäätöksen laatiminen on keskeisessä roolissa yhtiömiehen voitto-osuuden määrän määrittämisessä, voitto-osuuden nostamisajankohdan määrittämisessä sekä luonnollisesti myös tappion kohdentamisessa. Voitto-osuuden nostaminen edellyttää tilinpäätöksen laatimista. (Villa, 2013)

Henkilöyhtiön voitonjako on melko monivaiheinen prosessi. Yrityksen voittona pidetään sitä tuottojen summaa, joka on jäljellä kulujen vähentämisen jälkeen. Mikäli kulujen jälkeen jää voittoa, se voidaan jakaa yhtiömiehille (osakeyhtiön tapaista rajoitusta voittovarojen todellisesta olemassaolosta ei ole - voittovarot voidaan jakaa, vaikka takana olisikin useita raskaasti tappiollisia vuosia). Mikäli kyse on kommandiittiyhtiöstä, äänettömät yhtiömiehet ovat aina etuasemassa. Heidän suorittamilleen yhtiöpanoksille maksetaan ensin korkolain mukainen korko. Jos voittorahoja on jäljellä vielä äänettömien yhtiömiesten sijoituskorkojen maksun jälkeen tai kyse on avoimesta yhtiöstä, suoritetaan seuraavaksi vastaavat korot vastuunalaisille yhtiömiehille. Loput voittorahat jaetaan tasan vastuullisten yhtiömiesten kesken. Silloin, kun voiton sijasta jaettavana onkin tappiota, äänettömät yhtiömiehet sivuutetaan, ja tappio jaetaan tasan vastuullisten yhtiömiesten kesken. Tappio-osuus pienentää ensisijaisesti yhtiöpanosta, ja AKL 2:9:n säännösten mukaan tappiollisten vuosien jälkeinen voitto-osuus käytetään omaisuuspanoksen saattamiseen taas alkuperäiselle tasolle. (Heikniemi, 2003)

Henkilöyhtiön tulos jaetaan yhtiömiesten tulona verotettavaksi niiden osuuksien mukaan, jotka heillä on henkilöyhtiön tuloon (ns. suora osakasverotus). Jako perustuu käytännössä yhtiösopimuksen määräyksiin voitto-osuuksista. Yhtiö voi maksaa yhtiömiehilleen myös kohtuullista palkkaa tehdystä työstä. Henkilöyhtiössä velkojien kannalta ei ole olennaista merkitystä sillä, paljonko yhtiöön on sijoitettu pääomaa vastuunalaisten yhtiömiesten henkilökohtaisen velkavastuun johdosta. Sijoitetun pääoman merkitystä velkojan saamisen suojana heikentää myös se, että vastuunalaiset yhtiömiehet voivat milloin vain nostaa ja jakaa keskenään yhtiön varat. Voiton jakamiseen riittää, että yhtiön tilikausi, jolta voittoa jaetaan, on ollut voitollinen. Jos yhtiön toiminta on kannattamatonta ja tilinpäätös osoittaa tappiota, tulee se AKL:n oletamussäännöksen mukaan jakaa yhtiömiehille osuuksien suhteessa ja vähentää yhtiömiesten panoksista. Tämä ei ole kuitenkaan pakollista ja yhtiömiehet voivat sopia toisin. He voivat sopia, että tappio jätetään yhtiön kirjanpidossa jakamattomana voitto- ja tappiotilille tai että yhtiömiehet osallistuvat tappion jakamiseen yhtiösopimuksessa sopimallaan tavalla. Voiton ja tappion jakamisen sopiminen onkin yhtiömiesten välisen yhtiösuhteen olennaisia osia. AKL:n mallisäännökset eivät välttämättä sovi kaikkiin yhtiöihin, minkä johdosta yhtiömiehet ottavat yhtiösopimukseen määräyksiä voiton tai tappion jakamisesta. (Villa, 2013)

Osakeyhtiön varojen jakaminen on tarkoin säänneltyä. Sääntely perustuu osakeyhtiön pääomayhtiö luonteeseen sekä oman ja vieraan pääoman ehtoisten sijoitusten väliseen masunsaantijärjestykseen (Villa, 2013). Tämä tarkoittaa sitä, että osakkeenomistajille voidaan maksaa osinkoa vain, jos velkojien vaateet on tullut tyydytetyiksi. Osakeyhtiölaissa säädetään varojen jakamisesta yleisesti sekä osinkona ja varojen jakamisena vapaan oman pääoman rahastosta, osakepääoman alentamisesta ja yhtiön omista osakkeista.

Osakeyhtiöstä voidaan jakaa varoja osakkeenomistajille laillisesti seuraavilla tavoilla:

1. Voitonjaolla eli osinkona ja varojen jakamisella vapaan omaan pääoman rahastosta
2. Osakepääoman alentamisella
3. Omien osakkeiden hankkimisella ja lunastamisella
4. Yhtiön purkamisella ja rekisteristä poistamisella

Kaikkien osakkeenomistajien suostumuksella yhtiön vapaata omaa pääomaa voidaan jaksaa myös muulla tavalla. Yksimieliset osakkeenomistajat voivat esimerkiksi päättää jakaa vapaata omaa pääomaa muussa kuin osakeomistuksensa suhteessa. Jos yhtiöllä on kokonaan tai osittain muu tarkoitus kuin voiton tuottaminen osakkeenomistajille, yhtiöjärjestykseen on otettava tätä koskeva määräys. Tällöin yhtiöjärjestyksessä on määrättävä oman pääoman käyttämisestä edellä tarkoitetuissa tilanteissa. (Villa yms. 2007)

2.3 Muita yritysmuodon valintaan vaikuttavia seikkoja

Osakeyhtiön toiminnan tarkoitus on voiton tuottaminen osakkeenomistajille, jollei yhtiöjärjestyksessä määrätä toisin (OYL 1:5). Osakeyhtiölaissa ei sinänsä tarkemmin määritetä, mitä OYL 1:5:n säännöksen voiton tuottamisella osakkeenomistajalle tarkoitetaan. Voiton tuottamisella osakkeenomistajalle ei esimerkiksi tarkoiteta johdon velvollisuutta tuottaa mahdollisimman suurta määrää voitonjakokelpoisia varoja lyhyellä aikavälillä, vaan voiton tuottamista tarkastellaan pidemmällä aikavälillä. Perusteluissa korostetaan investointien roolia keinona parantaa yhtiön voitontuottamiskykyä. Määrittelemällä osakeyhtiön toiminnan tarkoitus voiton tuottamiseksi osakkeenomistajille vastataan kysymykseen, mitä osakeyhtiön toiminnassa on tavoiteltava. Eräs osakeyhtiön keskeisimpiä tunnusmerkkejä ja yleisiä periaatteita on osakkeenomistajien rajoitettu vastuu yhtiön velvoitteista, joista on säädetty OYL 1:2.2:ssa. Tämä mer-

kitsee sitä, ettei yhtiön velkoja, muu sopimuskumppani tai kukaan muukaan voi vaatia yhtiön osakkeenomistajalta yhtiön velvoitteen tai sitoumuksen täyttämistä (vrt. Henkilöyhtiö). Puhuttaessa rajoitetusta vastuusta tarkoitetaan yleensä juuri osakkeenomistajien rajoitetusta vastuusta yhtiön sitoumuksista osakeyhtiön perustunnusmerkkinä. Yhtiöjärjestykseen voidaan kuitenkin ottaa määräyksiä, joiden perusteella osakkeenomistajan on suoritettava erityisiä maksuja yhtiölle. Rajoitetun vastuun perusteella yritystä voidaan hallinnoida tehokkaasti tekemällä enemmistöpäätöksiä. Jos osakkaan vastuu olisi rajoittamatonta, muun kuin yksimielisen päätöksen tekeminen voisi olla vaikeaa. (Villa, 2013)

Avoin yhtiö on joustavan osakashallintansa vuoksi sopiva toimintaan, jossa on mukana pienehkö määrä henkilöitä ja jossa ei jouduta ottamaan suuria vastuuta. Rajoittamattoman henkilökohtaisen vastuun vuoksi osakkaiden tulisi voida luottaa toisiinsa. Tämä on välttämätöntä, koska avoimessa yhtiössä päätöksiin vaaditaan, ellei muunlaista päätösmekanismia ole sovittu, osakkaiden yksimielisyys. Avoin yhtiö on sen vuoksi altis ongelmille, jos osakkaiden välit jostain syystä tulehtuvat. Yleisimmin avoin yhtiö on valittu yritysmuodoksi perheyhtiöissä. (Immonen, 2002)

Avoimen yhtiön tunnusmerkkinä on, että kaksi tai useampi harjoittaa sopimuksen perusteella yhdessä elinkeinotoimintaa yhteisen taloudellisen tarkoituksen saavuttamiseksi. Avoimen yhtiön yhtiömiesten ja kommandiittiyhtiön vastuunalaisten yhtiömiesten henkilökohtaisen vastuun johdosta henkilöyhtiölle ei ole ollut tarvetta asettaa osakeyhtiölle tunnusomaisia pääoman vähimmäisvaatimuksia eikä pääoman pysyvyyttä ja velkojen suojaa koskevaa sääntelyä. Muun muassa tästä syystä avoimessa yhtiössä ja kommandiittiyhtiössä ei myöskään ole varojen nostamista koskevia rajoituksia. Vastuunalaiset yhtiömiehet voivat milloin tahansa siirtää yhtiön varallisuuden itselleen asettamatta yhtiötä selvitystilaan taikka maksamatta yhtiön velkoja. Henkilökohtaisen velkavastuun johdosta he ovat edelleen vastuussa yhtiön velkojille yhtiön velkojen sopimuksen mukaisesta suorittamisesta. Varojen siirtäminen yhtiöstä yhtiömiehille ei myöskään aiheuta veroseuraamuksia, koska henkilöyhtiö ei ole itsenäinen verosubjekti. (Villa yms. 2007)

Yksityisliikettä voidaan pitää yritystoiminnan yksinkertaisimpana oikeudellisena muotona. Yksityisliikkeessä käytettävä omaisuus on yrittäjän välittömässä omistuksessa. Liikkeenomistaja tekee omissa nimissään liikettä koskevat oikeustoimet. Yksityinen

elinkeinonharjoittaja on liiketoiminnastaan kirjanpitovelvollinen. Yrittäjän yksityistaloudessa ja yritystoiminnassa käytettävää omaisuutta ei erotella niiden kirjanpidollisesta erillisyydestä huolimatta. Näin toimintaan myös ammatinharjoittajan kohdalla. Yritystoiminnasta syntyvät velvoitteet ovat yrittäjän omia velvoitteita, joista hän vastaa kaikella omaisuudellaan. Vastaavasti liikevarallisuus vastaa liikkeenharjoittajan yksityisten velkojen ja velvoitteiden taloudellisesta täyttämisestä. Yksityisenä elinkeinonharjoittajana toimimisesta ei ole olemassa omaa erillistä lakia. Toiminnan yleiset edellytykset on säännelty Elinkeinolaissa. (Villa, 2013)

Toiminnan joustavuus

Yksityisenä elinkeinonharjoittajana yrittäjä tekee kaikki päätökset ja ratkaisut itse ja hän myös vastaa niistä. Henkilöyhtiöissä vastuunalaiset yhtiömiehet käyttävät päätösvaltaa yksin ja yhdessä. Henkilöyhtiöissä, osakeyhtiössä ja osuuskunnassa voidaan tarvittaessa valita toimitusjohtaja hoitamaan juoksevaa hallintoa. Osakeyhtiössä päätöksentekovastuu jakaantuu yhtiökokouksen, hallituksen ja toimitusjohtajan kesken asian luonteen mukaan. Osakeyhtiössä lakimääräinen, pakollinen hallinto vie oman aikansa; henkilöyhtiöissä ja yksityisenä elinkeinonharjoittajana on mahdollista toimia joustavammin. Osuuskunnassa vastuu jakautuu osuuskuntakokouksen, hallituksen ja toimitusjohtajan kesken samaan tapaan kuin osakeyhtiössä. (Yrityksen perustajan opas, 2013)

Toiminnan jatkuvuus

Yrityksen jatkuvuuden kannalta toiminimi on hankalin. Yrittäjäperustajan kuolema saattaa aiheuttaa ongelmia, jos sukupolvenvaihdosta ei ole valmisteltu. Henkilöyhtiöissä yhtiömiehen osuus voidaan luovuttaa edelleen, jos siitä on sovittu jo yhtiösopimuksessa tai muut yhtiömiehet antavat luovutukselle suostumuksensa. Osakeyhtiössä osakkeet voidaan myydä, eikä osakkaiden vaihtuminen vaikuta yrityksen olemassaoloon. Osuuskunnan jäsenyyttä ei voi myydä toiselle. Jäsen voi kuitenkin siirtää osuutensa toiselle, ellei osuuskunnan säännöissä määrätä toisin. Osuuskunnassa jäsenten määrä on avoin eli jäsenten määrä voi vaihdella. Yrityksen toiminnan laajentumismahdollisuuksien kannalta on syytä selvittää myös mahdollisuudet siirtyä joustavasti yritysmuodosta toiseen. (Yrityksen perustajan opas, 2013)

2.4 Eri yritysmuotojen verotus

Yritysmuotoja verotetaan osittain eri tavoin. Tämän vuoksi verotus on tärkeä seikka yritysmuotoa valittaessa. Yksityisen elinkeinonharjoittajan eli toiminimen tulos lasketaan elinkeinoverolain säännösten mukaan vähentämällä veronalaisesta tulosta ensin sen hankkimisesta aiheutuneet menot. Tulos verotetaan yrittäjän ansio- tai pääomatulona. Henkilöyhtiön tulos jaetaan yhtiömiesten tulona verotettavaksi niiden osuuksien mukaan, jotka heillä on henkilöyhtiön tuloon (ns. suora osakasverotus). Jako perustuu käytännössä yhtiösopimuksen määräyksiin voitto-osuuksista. Osakeyhtiö on itsenäinen verovelvollinen, jota verotetaan yhteisöverokannan 20 % mukaan. Tulo verotetaan osakeyhtiön tulona, joka ei sellaisenaan vaikuta osakkaan verotukseen (Suomen Yrittäjät, 2014).

Yrityksen verotus perustuu meno-tulo-teoriaan, mikä tarkoittaa, että yrityksen tulos tulee sen menojen ja tulojen erotuksesta. Menot tulevat tuotantotehtävistä ja tulot myynnistä. Kyseiset myynnin muodossa realisoituneet tulot ovat verotettavaa tuloa. (Niskakangas 2005, 75.) Suurimmat erot yritysmuotojen verotuksessa elinkeinoverolain mukaisesti muotoutuu tuloksen jakamisesta verotettavaksi yrittäjien välillä (Myrsky & Ossa 2008, 123). Tuloverotuksessa eri yritysmuotojen välillä on eroja. Verorasitusta vertailtaessa on otettava huomioon sekä yrityksen verot että verot, jotka määrätään omistajayrittäjälle yrittäjätulosta. Elinkeinotulon verottamisesta annettu laki (EVL) sisältää säännökset siitä, kuinka elinkeinotoiminnan veronalaista tuloa lasketaan. EVL:ssä on vain harvoja säännöksiä, jotka koskevat ainoastaan joitakin yritysmuotoja (esim. toimintavaraus ja käyttöomaisuusosakkeiden luovutusvoitot ja -tappiot). EVL rakentuu laajalle tulokäsittelle. Toisin sanoen elinkeinonharjoittajan rahana tai rahanarvoisena etuutena saamat tulot ovat eräitä poikkeuksia lukuun ottamatta veronalaista tuloa. Vastaavasti menokäsite on laaja, eli lähes kaikki tulon hankkimisesta tai säilyttämisestä aiheutuneet menot ovat vähennyskelpoisia menoja. Elinkeinotoiminnan tulos saadaan vähentämällä veronalaisista tuloista tulon hankkimisesta ja säilyttämisestä aiheutuneet menot. Yritysmuotojen erilainen verokohtelu johtuu pääasiassa tuloverolain (TVL) yrittäjätuloa ja voitonjakoa koskevista säännöksistä. (Yrityksen perustajan opas, 2013)

Varojen nostaminen

Yritysmuodoissa on eri vaihtoehtoja varojen nostamiselle ja on niin yrittäjän kuin yrityksenkin etu löytää verotuksellisesti kevein vaihtoehto. Asiaa sovelletaan laskemalla yrityksen tuloksen ja sen varallisuuteen perustuen paras vaihtoehto tai tapa. Asiaan ei ole suoraa kaavaa, mutta oman yrityksen tunnuslukuja tutkimalla ja yksinkertaisilla laskutoimituksilla voi pyrkiä muuttamaan toimintatapaansa tai jopa yritysmuotoa tulevaisuudessa. Varat kulkeutuvat yrityksen omistajalle eri tavoin eri yritysmuodoissa. Täytyy ottaa huomioon yritysmuodolle ominaiset piirteet verotuksessa, kuten pääomatulo-osuus, osinko ja mahdolliset palkat. Kyseisiä seikkoja tutkitaan myös mahdollisuuksina yrittäjän olemassa olevassa yritysmuodossa. Henkilöyhtiöissä pääomatulo-osuus on 20 %, mutta niissä on mahdollista kasvattaa ansiotulo-osuutta nostamalla palkkaa (Kukkonen & Walden 2010, 31).

2.4.1 Verokohtelun eroavaisuudet

Yritysmuodon valinta on verotuksen näkökulmasta tärkeä ratkaisu. Käytännössä ei ole mahdollista yleisesti sanoa, mikä yritysmuoto on verotuksellisesti kannattavin. Parasta yritysmuotoa voidaan etsiä erilaisin laskelmin. Vaikeuksia näiden laskelmien tekoon tuo paitsi yrityksen tulevan toiminnan ennustaminen myös verolainsäädännön nopea muuttuminen. Mikäli olosuhteet muuttuvat, voidaan harkita myös yritysmuodon muuttamista. Verotus on vain yksi tekijä, joka vaikuttaa yritysmuodon valintaan. Monet muut seikat saattavat olla paljon painavampia.

Yrityksen ja sen omistajien verokohtelu vaihtelee yritysmuodoittain. Yrityksellä voi olla eri tulolähteitä, joita verotetaan eri tavoin. Yritystä voidaan verottaa elinkeinoverolain ja tuloverolain mukaan. (Kukkonen & Walden 2010, 25 - 26) Yritysten verokohtelua säätelee elinkeinoverolaki, joka on vahvasti sitoutunut kirjanpitolakiin. Osakeyhtiötä verotetaan yhteisönä, jolle on asetettu vero yrityksen tuloksesta itselleen. Avoin- ja kommandiittiyhtiöitä eli henkilöyhtiöitä kutsutaan verotuksessa elinkeinoyhtymiksi, ja niiden tulos verotetaan sen omistajien tulona, kun taas yksityisen elinkeinonharjoittajan tulo verotetaan liikkeenharjoittajan tulona. (Kukkonen & Walden 2010)

Elinkeinotoiminnan tulos

Elinkeinotoiminnan tulos lasketaan siten, että elinkeinotoiminnan tuotoista vähennetään elinkeinotoiminnan kulut. Kun tuloksesta vähennetään aikaisempien vuosien tappiot, saadaan jaettava yritystulo. Yritystulo jaetaan elinkeinoharjoittajan pääoma- ja ansiotuloksi. Jaettavasta yritystulosta määritetään ensin pääomatulo-osuus. Pääomatuloa on 20 %:n vuotuinen tuotto edellisen vuoden nettovarallisuudesta. Mikäli yritystoiminta on jatkunut alle vuoden, pääomatulo-osuus lasketaan saman vuoden nettovarallisuuden mukaan. Halutessaan yrittäjä voi vaatia pääomatulo-osuudeksi vain 10 % tai 0 % nettovarallisuudesta. Vaatimus on tehtävä veroilmoituslomakkeella ennen verotuksen päättymistä. Pääomatulo-osuus verotetaan pääomatulooverokannan 30 % mukaan. Pääomatulon 40 000 (50 000 vuonna 2013) euroa ylittävästä osasta vero on kuitenkin 32 %. Jaettavasta yritystulosta vähennetään pääomatulo-osuus, ja erotukseksi jää ansiotulo-osuus. Nämä ansiotulot lisätään sinun muihin ansiotuloihin esimerkiksi palkkatuloihin. Verotus ansiotuloista on progressiivinen. (Verohallinto 2.1.204)

Ansiotuloista menee progressiivinen valtionvero, jolloin tulojen kasvaessa veroprosentti nousee. Ansiotuloista menee lisäksi suhteellinen kunnallisvero sekä sairaanhoito- ja päivärahamaksu. Yrittäjien eläkelain (YEL) mukaan vakuutetun yrittäjän osalta sairaanhoito- ja päivärahamaksu lasketaan kuitenkin eläkevakuutuksen työtulon eikä yritystoiminnan ansiotulon mukaan. Verot ja maksut voivat nousta yhteensä yli 50 %:iin. (Yrityksen perustajan opas, 2013)

2.4.2 Osakeyhtiön verotus

Osakeyhtiö on itsenäinen verovelvollinen. Yhtiön toiminnan tuottama tulo luetaan siten yhtiön tuloksi, eikä se sellaisenaan vaikuta osakkaan verotukseen. Joissakin erityisolosuhteissa yhtiölle laskutettu tulo saatetaan kuitenkin katsoa yhtiön osakkaan henkilökohtaiseksi tuloksi. Osakeyhtiön tuloa ei jaeta pääoma- ja ansiotuloksi, vaan yhtiön tuloon sovelletaan yhtenäistä 20 %:n yhteisöverokantaa. Tämä vero sisältää valtion veron sekä kunnallis- ja kirkollisveron. Osakeyhtiö voi maksaa osakkailleen palkkaa tehdystä työstä (Yrityksen perustajan opas, 2013). Osakeyhtiö on pääomayhtiö. Monet sen säännöksistä määrittävät pääoman tulemistä yhtiöön, sen pysymistä yhtiössä ja sen jakamista yhtiöstä. Osakeyhtiön pääoman pysyvyyttä määrittävien säännösten tarkoituksena on korvata osakkeenomistajan vastuun rajoittumista osak-

keesta yhtiölle maksettuihin määrään riippumatta siitä, millä tavalla osakkeenomistaja on tullut yhtiön antaman osakkeenomistajaksi. (Villa, 2013)

Osakeyhtiön jakaman voiton verotus on osittain kahdenkertaista; yhtiö maksaa voitostaan veron ja osakas voi lisäksi joutua maksamaan saamastaan osingosta veron. Osingot jaetaan osingonsaajan verotuksessa pääoma- ja ansiotuloksi. Osa osingoista voi olla verovapaata tuloa. Vuoden 2014 alusta julkisesti noteeratun yhtiön jakamasta osingosta 85 prosenttia on veronalaista pääomatulota ja 15 prosenttia verovapaata tuloa, kun saajana on yksityishenkilö. Muun kuin julkisesti noteeratun yhtiön jakamasta osingosta 25 prosenttia on veronalaista pääomatulota ja 75 prosenttia verovapaata tuloa siltä osin kuin osingon määrä vastaa enintään osakkeiden matemaattiselle arvolle laskettua 8 prosentin vuotuista tuottoa. Jos osingonsaajan verovuonna saamien tällaisten osinkojen yhteismäärä ylittää 150 000 euroa, ylimenevästä osasta on veronalaista pääomatulota 85 prosenttia ja verovapaata tuloa 15 prosenttia. Jos osinko on yli 8 prosenttia osakkeen matemaattisesta arvosta, ylimenevästä osasta 75 prosenttia on veronalaisista ansiotulota ja 25 prosenttia verovapaata tuloa. (Verohallinto 27.12.2013)

Osakkeen matemaattinen arvo perustuu yhtiön nettovarallisuuteen. Se saadaan jakamalla yhtiön nettovarallisuuden määrä osakkeiden lukumäärällä. Tarkemmat säännökset matemaattisen arvon määrittämisestä samoin kuin osingon jakamisesta pääoma- ja ansiotuloksi ovat tuloverolaissa ja laissa varojen arvostamisesta verotuksessa. Osinkoa jakavan osakeyhtiön ja sen osakkaan kokonaisverorasitukseen vaikuttaa se, katsotaanko yrityksen jakamat osingot verovapaaksi tuloksi ja onko osinko veronalaista pääomatulona vai ansiotulona. Jos osingot ovat saajalleen pääomatulota, niiden veronalaisesta osuudesta maksetaan 30 %:n pääomatulovero. Jos osinko katsotaan ansiotuloksi, sen veronalaisesta osuudesta maksetaan progressiivisen asteikon mukainen valtionvero sekä kunnallisvero liitännäisineen. (Yrityksen perustajan opas, 2013)

2.4.3 Henkilöyhtiön verotus

Henkilöyhtiö, eli avoin yhtiö tai kommandiittiyhtiö, ei ole eri verovelvollinen. Se on kuitenkin itsenäinen laskentayksikkö ja sille vahvistetaan elinkeinotoiminnan tulos EVL:n tuloksenlaskentasääntöjen mukaisesti. Yhtiön tuloon kohdistuvat vähennykset saadaan vähentää vain yhtiön tuloista eikä osakkaan henkilökohtaisista tuloista. Henkilöyhtiö voi maksaa osakkailleen kohtuullista palkkaa tehdystä työstä. Yhtiön tulo

jaetaan osakkaille verotettavaksi. Tulo jaetaan osakkaiden kesken niiden osuuksien mukaan, jotka heillä on yhtiön tuloon. Lähtökohtana on yhtiösopimus. Ellei yhtiösopimuksessa ole mainintaa voiton jakamisesta, jakoperusteena käytetään yleensä yhtiön osakkaiden veroilmoituksessa antamia tietoja. (Yrityksen perustajan opas, 2013)

Henkilöyhtiön elinkeinotoiminnan tulos verotetaan osakkaiden ansio- ja pääomatulona. Osakkaan osuus yhtiön tuloksesta luetaan pääomatuloksi siihen saakka, joka vastaa 20 % osakkaan osuudesta yhtiön nettovarallisuuteen. Pääomatulo verotetaan 30 %:n verokannalla. Yli 40 000 euron (vuoden 2014 alusta*) pääomatuloissa vero on 32. Jäljelle jäävä osakkaan osuus on ansiotuloa ja se verotetaan progressiivisella verokannalla (**Vuosina 2012 ja 2013 progressioraja oli 50 000 eurossa*). Ansio- ja pääomatulojako koskee myös kommandiittiyhtiön äänetöntä yhtiömiestä, laskentapohjana yhtiöpanos. Nettovaroihin lisätään myös 30 % maksamista 12 kk:n palkoista. Henkilöyhtiöissä palkan maksaminen myös osakkaille on mahdollista. (Suomen Yrittäjät 7.2.2014)

Tuloverolaissa ja laissa varojen arvostamisesta verotuksessa on tarkemmat säännökset nettovarallisuuden laskennasta. Siltä osin kun elinkeinotoiminnan tulo ei ole pääomatuloa, se on ansiotuloa ilman euromääräistä ylärajaa. Kun elinkeinotoiminnan pääomatulo-osuus lasketaan suoraan nettovarallisuuden perusteella, on nettovarallisuudella ratkaiseva merkitys kokonaisverorasituksen kannalta. Osakkaan veronalaiseksi tuloksi ei lueta sitä osaa voitosta, jonka hän yhtiöstä nostaa. Vero yhtiön voitosta maksetaan edellä kerrotulla tavalla, kun yhtiön tulo jaetaan osakkaiden tulona verotettavaksi. Yhtiön osakkaalleen maksama kohtuullinen palkka on sen sijaan osakkaan veronalaisena ansiotuloa. Yhtiön verotuksessa tätä palkkaa käsitellään vähennyskelpoisena menona. Jos yhtiön tulos on tappiollinen, tappio vähennetään seuraavan 10 verovuoden aikana yhtiön tuloista. Tappiota ei voida vähentää osakkaan muista tuloista. (Yrityksen perustajan opas, 2013)

2.4.4 Yksityisen elinkeinonharjoittajan verotus

Yksityisen elinkeinonharjoittajan elinkeinotoiminnan tulos lasketaan elinkeinoverolain säännösten mukaan vähentämällä veronalaisesta tulosta ensin sen hankkimisesta aiheutuneet menot. Elinkeinotoiminnan tulos jaetaan yrittäjän pääoma- ja ansiotuloksi. Pääomatuloa on määrä, joka vastaa 20 % (verovelvollisen niin vaatiessa 10 % tai ve-

rovuodesta 2010 alkaen myös 0%) yrityksen nettovarallisuudelle lasketusta tuotosta. Näin laskettu pääomatulo-osuus verotetaan 30 %:n verokannan mukaan. Yli 40 000 euron (vuoden 2014 alusta*) pääomatuloista veroprosentti on 32. Loppuosa tilikauden tuloksesta verotetaan yrittäjän ansiotulona progressiivisen tuloveroasteikon mukaan. *Vuosina 2012 ja 2013 progressioraja oli 50 000 eurossa. (Suomen Yrittäjät 7.2.2014)

Toiminimen nettovarallisuus saadaan vähentämällä yrityksen varoista sen velat. Nettovarallisuuden laskennan perustana on verovuotta edeltäneen verovuoden päättyessä elinkeinotoimintaan kuulunut nettovarallisuus. Uuden elinkeinonharjoittajan ensimmäisenä verovuotena pääoman tuottoperusteena on verovuoden elinkeinotoiminnan nettovarallisuus. Nettovarallisuutta laskettaessa ei oteta huomioon yrittäjän yksityistalouteen kuuluvia varoja ja velkoja. Yksityisen elinkeinonharjoittajan verovapaita ns. käyttelytilejä ja lähdeverollisia tilejä ei lueta nettovarallisuuteen. Toiminimen nettovaroihin lisätään myös 30 % elinkeinotoiminnan maksetuista ennakonpidätyksen alaisista palkoista. Huomioon otetaan palkat, jotka on maksettu verovuoden päättymistä edeltäneiden 12 kuukauden aikana. (Suomen Yrittäjät, 7.2.2014)

Kun yritystulosta on erotettu pääomatulo-osuus, jäljelle jäävä osuus on ansiotuloa. Yritystulon pääomatulo-osuus lisätään elinkeinonharjoittajan muihin pääomatuloihin ja ansiotulo-osuus hänen muihin ansiotuloihinsa. Pääoma- ja ansiotuloista saadaan tehdä tuloverolaissa säädetyt vähennykset. Kun pääomatulo-osuus lasketaan nettovarallisuuden perusteella, on nettovarallisuudella ratkaiseva merkitys kokonaisverorasituksen kannalta. Mikäli yrityksen tulos on tappiollinen, vahvistetaan tappio ja se vähennetään ensisijaisesti elinkeinotoiminnan tuloksesta myöhempinä vuosina. Vähentämisaika on 10 verovuotta. Vaihtoehtoisesti verovelvollinen voi vaatia elinkeinotoiminnan verovuoden tappion vähentämistä kokonaan tai osittain saman verovuoden pääomatuloista. (Yrityksen perustajan opas, 2013)

3 ARVONLISÄVEROTUS SUOMESSA

Suomen verojärjestelmä voidaan jakaa kahteen osaan eli välittömiin ja välillisiin veroihin. Välittömiä veroja maksetaan saaduista tuloista, kuten palkkatuloista, pääomatulosta tai yrityksen voitosta. Välillisiä veroja taas maksetaan hyödykkeiden vaihdannasta. Välillisistä veroista tärkein on arvonlisävero, joka on yleinen kulutusvero. Jo-

kainen, joka harjoittaa liiketoiminnan muodossa tavaroiden ja palveluiden myyntiä, on arvonlisäverovelvollinen. Arvonlisäveron pääsäännön mukaan arvonlisäveroa suoritetaan Suomessa liiketoiminnan muodossa tapahtuvasta tavarain ja palvelun myynnistä. Verovelvollisuuden selvittäminen edellyttää siis tietoa siitä, milloin toiminnan katsotaan tapahtuvan liiketoiminnan muodossa, mitä pidetään tavarain tai palvelun myyntinä ja milloin toiminnan katsotaan tapahtuvan Suomessa. (Äärilä, 2013)

Verovelvollisia ovat yleensä hyödykkeiden myyjät, mutta myös ostaja voi olla verovelvollinen. Ostaja on verovelvollinen esimerkiksi silloin, kun myyjänä on ulkomaa-lainen, joka ei ole verovelvollinen Suomessa. Jokainen joka maahantuo tavaroita on myös velvollinen suorittamaan arvonlisäveroa. Verotus toimitetaan tällöin tullauksen yhteydessä. (Verohallinto 2011, Arvonlisäverovelvollisen opas)

Yleinen arvonlisäverokanta Suomessa on 24 prosenttia vuoden 2013 alusta lukien. Käytössä on lisäksi kaksi alennettua verokantaa (10 ja 14 %) ja nollaverokanta (myyn-ti verotonta, mutta myyjälle palautetaan tuotantopanosostoihin sisältynyt arvonlisäve-ro). (Suomen Yrittäjät, 2014)

TAULUKKO 1. Arvonlisäverokannat Suomessa 2014

Yleinen verokanta	24 %
Elintarvikkeet, rehu, ravintola- ja ateriapalvelut	14 %
Henkilökuljetus, majoituspalvelut, liikuntapalvelut, teatteri, sirkus-, mu-siikki- ja tanssiesitysten, elokuvanäytösten, näyttelyjen, urheilutapahtumi-en, museoiden ja muiden vastaavien kulttuuri- ja viihdetilaisuuksien pää-symaksut, lääkkeet, kirjat, sanoma- ja aikakauslehdet vähin-tään kuukauden ajaksi tilattuna.	10 %

3.1 Arvonlisäveron vähennysoikeus

Arvonlisäverollista toimintaa harjoittava yritys saa vähentää toiselta verovelvolliselta ostamansa tavarain tai palvelun hintaan sisältyvän veron. Vähennyksen edellytyksenä on, että ostettu tuote tai palvelu on hankittu arvonlisäverollista liiketoimintaa varten (Yrityksen perustajan opas, 2013). Menon vähennyskelpoisuutta arvioitaessa lähtö-

kohtana on subjektiivinen arvioimistapa. Verovelvollisella on oikeus pyrkiä taloudelliseen tulokseen parhaaksi katsomallaan tavalla eikä menon vähennyskelpoisuuteen vaikuta esimerkiksi se, onko meno tuottanut tuloa. Riittävää on vakaa tulonhankkimistarkoitus. Elinkeinoverolain laajaa tulokäsitetä vastaa laaja menokäsite. Lähtökohdiana on, että kaikki elinkeinotoimintaa suorasti tai epäsuorasti edistävät menot ovat vähennyskelpoisia. Menon vähentämisoikeus edellyttää erän yleisen vähennyskelpoisuuden lisäksi sen oikeaa kohdistamista. Verovelvollinen voi vähentää ainoastaan omaan tulonhankkimistoimintaansa kohdistuvat menot. (Villa yms. 2007)

Mikäli hankinta on tehty arvonlisäverotonta toimintaa, kuten esimerkiksi terveyden- ja sairaanhoitopalveluja varten, ei ostoon sisältyvää arvonlisäveroa voi vähentää. Lisäksi tavara- ja palveluostojen vähennysoikeutta on rajoitettu mm. silloin, kun ostojen katsotaan liittyvän yrittäjän tai henkilökunnan yksityiskäyttöön eikä yrityksen varsinaiseen liiketoimintaan. Arvonlisäverotuksessa on käytössä ns. yleinen vähennysoikeus, joka tarkoittaa sitä, että verovelvollinen elinkeinonharjoittaja saa vähentää kaikkiin verollista toimintaansa varten tehtyihin hankintoihin sisältyvän arvonlisäveron, ellei erikseen ole toisin säädetty. Rajoituksista on säädetty AVL 114-116 §:ssä. Yleinen vähennysoikeus ilmenee AVL 102 §:stä, jonka mukaan verovelvollinen saa vähentää verollista liiketoimintaa varten toiselta verovelvolliselta ostamastaan tavarasta tai palvelusta suoritettavan veron sekä mainittua liiketoimintaa varten maahan tuomastaan tavarasta suoritettavan veron ja yhteisöhankinnasta suoritettavan veron. Lain 102a §:ssä säädetään vähennysoikeuden edellytyksenä olevasta tositteesta. Lisäksi lakiin sisältyy useita esim. rakentamispalvelujen ja alkutuotannon erityisvähennyksiä koskevia säännöksiä. (Verohallinto, 2012)

3.2 Vähennysrajoitukset

AVL 114 §:n mukaan vähennystä ei saa tehdä, kun hankinta koskee seuraavia tavaroita ja palveluja:

- 1) Verovelvollisen tai hänen henkilökuntansa asuntona, lastentarhana, harrastus-tilana tai vapaa-ajanviettopaikkana käytettävä kiinteistö sekä siihen tai sen käyttöön liittyvät tavarat tai palvelut.
- 2) Verovelvollisen tai hänen henkilökuntansa asunnon ja työpaikan väliseen kuljetukseen liittyvät tavarat tai palvelut.

- 3) Edustustarkoitukseen käytettävät tavarat tai palvelut.
- 4) Postimerkki tai muu siihen verrattava oikeus, jos kuljetuspalvelun myynnistä ei ole suoritettava veroa sillä perusteella, että se tapahtuu ulkomailla.
- 5) Henkilöautot (sekä kaksikäyttöautot), moottoripyörät, matkailuperävaunut, rakenteeltaan pääasiallisesti huvi- tai urheilukäyttöön tarkoitetut vesialukset ja sellaiset ilma-alukset, joiden suurin sallittu lähtömassa on enintään 1.550 kg, sekä edellä mainittuihin kulkuneuvoihin tai niiden käyttöön liittyvät tavarat tai palvelut. (Tampereen Kauppakamari, 2013)

Vähennyskielto koskee sekä ostettuja että vuokraamalla hankittuja edellä mainittuja kulkuvälineitä. Vähennyskelvottomia ovat myös niiden poltto- ja voiteluaineet sekä asennus-, korjaus- ja huoltotyöt, varaosat tms. Vähennyskielto ei kuitenkaan koske ajoneuvoa ja alusta, joka on hankittu myytäväksi, vuokrattavaksi taikka käytettäväksi ammattimaiseen henkilökuljetukseen tai ajo-opetukseen, eikä henkilöautoa, joka on hankittu yksinomaan vähennykseen oikeuttavaan käyttöön. (Virtamo, 2013)

Käyttötarkoituksen muutos

Jos arvonlisäverolain voimaantulon jälkeen muuhun kuin vähennyskelpoiseen käyttöön hankittu tavara tai palvelu siirretään vähennykseen oikeuttavaan käyttöön, verovelvollinen saa vähentää sen veron, joka on sisältynyt tavaran tai palvelun hankintaan tai jonka verovelvollinen on itse suorittanut hyödykkeen valmistuksen yhteydessä. Vähennysoikeus ei koske rakentamispalveluja eikä kiinteistöjä. (Verohallinnon julkaisu 189.11 1.4.2011)

Aloittaessaan verollisen liiketoiminnan verovelvollinen saa tehdä hallussaan olevasta verollisena hankkimastaan tai valmistamastaan vähennykseen oikeuttavaan tarkoitukseen käytettävästä tavarasta tai palvelusta samansuuruisen vähennyksen (alkuvarasto-vähennys). Vero saadaan vähentää kuitenkin vain tavaran tai palvelun vähennysketken mukaista arvoa vastaavalta osin. Jos tavaran todennäköinen luovutushinta on sen alkuperäistä ostohintaa tai sitä vastaavaa arvoa alempi, vähennettävä vero lasketaan tavaran todennäköisen luovutushinnan perusteella. (Verohallinnon julkaisu 189.11 1.4.2011)

Osittainen vähennysoikeus

Verovelvollisen, joka harjoittaa sekä verollista että verotonta liiketoimintaa, tulee mahdollisuuksien mukaan kohdistaa kukin hankinta tietylle myyntitapahtumalle. Tämän tapahtuman verokohtelu ratkaisee myös hankinnan vähennysoikeuden. Hankinnan on pitänyt yleensä tapahtua ennen myynnin suorittamista ja hankinnan tulee muodostaa osa verollisen myyntitapahtuman hinnasta. Näiden edellytysten täyttyessä hankinta voidaan kohdistaa suoraan tiettyyn myyntitapahtumaan. (Äärilä & Nyrhinen 2013, 218; Kallio ym. 2012, 619.)

Yrityksillä, joiden toiminta on osittain vähennykseen oikeuttavaa ja osittain vähennykseen oikeuttamatonta, on kolmenlaisia ostoja:

- Ostoja, jotka ovat suoraan kohdistettavissa vähennykseen oikeuttavaan liike toimintaan ja ovat kokonaan vähennyskelpoisia
- Ostoja, jotka voidaan suoraan kohdistaa vähennykseen oikeuttamattomaan liiketoimintaan ja ovat kokonaan vähennyskelvottomia
- Ostoja, jotka tulevat koko yrityksen käyttöön ja ovat yleiskuluja, joista voidaan tehdä osittainen vähennys.

(Äärilä & Nyrhinen 2013, 218.)

Yleiskulujen osalta verovelvollinen saa tehdä vähennyksen vain siitä arvonlisäveron osasta, joka vastaa verollisen liiketoiminnan suhteellista osuutta hankintojen käytöstä (Kirjanpitolautakunta 2008; Kallio ym. 2012, 620). Suhdelukuna voi käyttää esimerkiksi henkilökunnan lukumäärää, liikevaihtojen suhdetta tai neliöiden suhdetta. Suhdeluvun pitäisi olla sellainen, joka kuvaa parhaiten hankintojen käyttötarkoituksen suhdetta kyseessä olevalla toimialalla. (Äärilä & Nyrhinen 2013, 219.) Mikäli osittaiseen vähennykseen oikeuttanut hyödyke myöhemmin myydään, tulee myynnistä suorittaa veroa samassa suhteessa kuin hankinnasta on tehty vähennys (Kirjanpitolautakunta 2008).

Verovelvollinen saa tehdä osittaisen arvonlisäverovähennyksen aina, kun verovelvollisen hankkimaa tavaraa tai palvelua käytetään osittain vähennyksen oikeuttavaan käyttöön. Verottaja ei voi evätä oikeutta tehdä osittainen vähennys, vaikka vähennykseen oikeuttava käyttö olisikin erittäin vähäistä tai satunnaista. Verottaja ei voi myöskään pakottaa verovelvollista osittaisen vähennyksen tekoon, jos

vähennyksen laskemisesta aiheutuvat kustannukset ovat suuremmat kuin vähennyksestä saatava hyöty tulisi olemaan. Verovelvollisen etu on kummassakin tapauksessa ensisijalla. (Ruohola 2008.)

Vähäinen liiketoiminta

Vähäiseksi liiketoiminnaksi kutsutaan toimintaa, jonka tilikauden liikevaihto jää alle 8 500 euron. Liikevaihdon suuruutta arvioidessa täytyy olla realistinen. Jos 8 500 euron raja ylittyy, yrittäjän täytyy maksaa arvonlisäveroa takautuvasti tilikauden alusta asti viivästysseuraamuksineen. Arvonlisäverovelvolliseksi voi ilmoittautua vaikka liikevaihto jäisikin tilikaudessa alle 8 500 euron. (Verohallinto 2010, Hakupäivä 19.3.2014)

Jos elinkeinonharjoittaja on arvioinut tilikauden myyntinsä jäävän alle 8 500 euron rajan, mutta myynti ylittääkin sen, elinkeinonharjoittajan on suoritettava vero koko tilikauden myynnistä. Kun elinkeinonharjoittaja havaitsee, että raja ylittyy, hänen tulee antaa perustamisilmoitus. Hänet merkitään arvonlisäverovelvollisten rekisteriin takautuvasti tilikauden alusta tai, jos verollinen toiminta on alkanut kesken tilikautta, toiminnan aloittamispäivästä. (Verohallinto 2010, Hakupäivä 19.3.2014)

Kaavasta 1 voidaan nähdä, millä tavoin arvonlisäveron huojennus lasketaan.

KAAVA 1. Arvonlisäverohuojennuksen laskeminen. (Holopainen 2010, 98.)

vero – $\frac{(\text{liikevaihto} - 8\,500)}{14\,000} \times \text{vero}$

14 000

jossa:

vero = kauden arvonlisävero l

liikevaihto = tilikauden liikevaihto

22500- 8500=14000

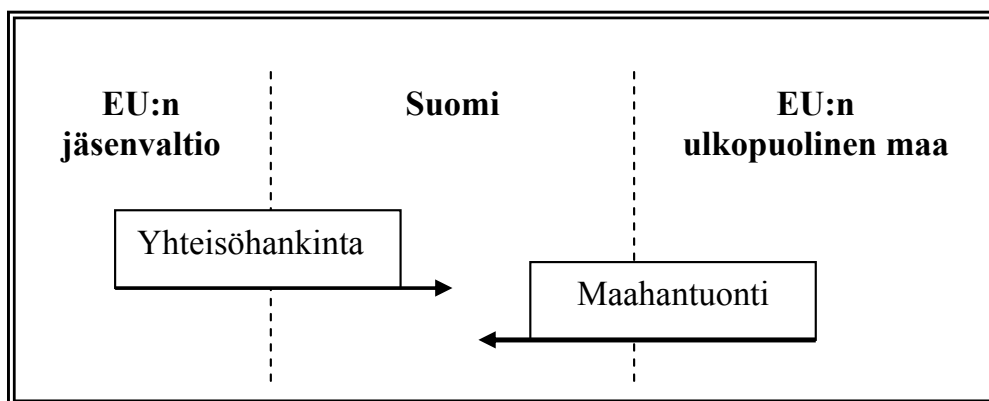
Huojennusta ei voi hakea, jos liikevaihtoraja ylittyy, eikä silloin, kun tilikauden tilitettävä vero on negatiivinen eli tilikauden vähennettävät verot ovat enemmän kuin tilitettävät verot, jolloin verovelvollinen on oikeutettu palautukseen (Holopainen 2010, 98).

3.3 Maahantuonti

Tulliliitto on EU:n perusta ja se kattaa kaiken jäsenvaltioiden välisen tavaroiden kaupan. Tulliliiton ansiosta vienti- ja tuontitullit sekä vastaavat muut maksut EU:n jäsenvaltioiden välillä ovat kiellettyjä. Tulliliiton vuoksi jäsenvaltiot myös soveltavat yhteistä tullitariffia suhteessa kolmansiin maihin. Tullit ovat osa EU:n omia varoja ja jäsenvaltiot tulouttavat ne suoraan yhteisölle vähentäen niistä kantopalkkion. Suomen saama kantopalkkio on ollut vuoden 2002 alusta lähtien 25 % tullien määrästä. (Kallio ym. 2006)

Maahantuonti tarkoittaa tavarantoimintaa yhteisön alueelle joko siihen kuulumattomista maista tai EU:n jäsenvaltioihin kuuluvilta, mutta yhteisön veroalueeseen kuulumattomilta alueilta. Muun muassa Ahvenanmaa muodostaa tällaisen alueen. Maahantuontiin sovellettavat säännökset eivät koske palveluita. Kuviossa 6 on havainnollistettu maahantuonti ja yhteisöhankinta. Pääsääntöisesti tavarantoimintaa maahantuonti tapahtuu Suomessa, jos tavara on täällä sen tullessa yhteisöön.

KUVIO 1. Arvonlisäverotus (Kallio ym. 2006)

Tavarantoimintaa maahantuonnin perusteella kannetaan arvonlisäveroa. Maahantuonnilla tarkoitetaan tavarantoimintaa yhteisöön. Tässä yhteydessä yhteisöllä tarkoitetaan yhteisön arvonlisäveroaluetta. Kun maahantuonti tapahtuu Suomessa, sen perusteella on suoritettava arvonlisäveroa Suomeen. Tulli vastaa maahantuonnin perusteella maksettavan arvonlisäveron kantamisesta. Arvonlisäverovelvollinen voi vähentää tullin kantaman arvonlisäveron samoin edellytyksin kuin tavarantoimintaan sisältyvän arvonlisäveron. Verovelvollinen tavarantoimintaa maahantuonnista on tavarantoimintaa haltija ja tavarantoimintaa haltijan asemassa oleva kun maahantuonti tapahtuu tullialueelta yhteisön veroalueelle. (Murtomäki, 2010)

Maahantuonnista perittävä alv lasketaan tavarán tullaúsarvosta. Lähtökohtana veron perustetta määrittäessä on maahantuotavan tavarán kauppa-arvo. Kauppa-arvolla tarkoitetaan hintaa, joka tavaroista on tosiasiallisesti maksettu tai maksettava myytäessä ne vietäviksi EU:n tullialueelle. Tähän tosiasiallisesti maksettuiin tai maksettavaan kauppahintaan sisältyy mm. kuljetus-, lastaus-, käsittely- ja vakuutus- kustannukset, päällysten ja pakkausten kustannukset sekä tuotaviin tavaroihin liittyvät rojaltit ja lisenssimaksut, jos ostajan on maksettava ne myynnin edellytyksenä, lähtöpaikasta ensimmäiseen Suomessa sijaitsevaan tuontipaikkaan asti. Tuontipaikalla tarkoitetaan paikkaa, jossa tavarat tuodaan yhteisöön. (Kallio ym. 2006)

3.4 Sponsori- ja palkintotulot

Urheilusuoritus on yleensä fyysinen suoritus (esim. yleisurheilu, tennis, keilailu, kilpatanssi). Urheilusuorituksena pidetään myös mm. kilpa-auton ajajan ja ravihevosen ohjastajan (KHO 1996/3839) suorituksia. Palkkio saatetaan maksaa joko urheilijan osallistumisesta kilpailuun tai urheilijan sijoittumisesta kilpailuissa. Urheilijan veronalaista ansiotuloa on siis esim. maailmanmestaruuskisoissa saatu, kilpailun järjestäjän hankkima auto. Urheilusuoritukseen perustuvat myös esim. urheilutilaisuuden parhaalle urheilijalle maksettu palkkio, samoin kuin urheilijoille palkkiomatkan muodossa annetut hyvitykset. Samoin joukkuepelien pelaamisen yhteydessä maksetut palkkiot perustuvat urheilusuoritukseen (Verohallinto 2012, Hakupäivä 19.3.2014). Urheilijan suoritusta pidetään AVL:n mukaan julkisena esiintymisenä tai tilaisuuden järjestäjälle tapahtuvana esityksen myyntinä. Oikeuskäytännössä tällä perusteella verottomaksi on katsottu esimerkiksi kilpa-autourheilutoiminnasta saama saatu palkkio ja muu tulo (KHO 31.1.1997 T 203, ATK).

Perinteisesti urheilu mielletään yhdistystoiminnaksi, joka on luonteeltaan enemmän aatteellista kuin taloudellista (Koivunen 1999, 5). Kuitenkin urheilun kaupallistuminen on kokoajan yleistynyt ilmiö. Yhä useammat urheilujärjestöt ovatkin perustaneet yhdistysten tilalle osakeyhtiöitä ja jopa yksilöurheilijoiden on mahdollista yhtiöittää urheilutoimintansa (Lappi 2010). Urheilun rahoittamiseksi on etsittävä eri vaihtoehtoja ja sponsorointi on yksi niistä. Sponsorointi ei ole sama asia kuin lahjoitus. Eron tekee sponsoroinnin kaksipuoleisuus sponsorin ja sponsoroitavan välillä. Sponsorisopimuksen johdosta kumpikin osapuoli hyötyy yhteistyöstä. Lahjoitukset eivät kuulu arvonlisäverotuksen piiriin, joten punnittavaksi tulee onko sponsoriyhteistyö arvonli-

säverotuksen alaista toimintaa. Verotus tulee huomioida, jos sponsoroitavalla taholla on omaa liiketoimintaa. Yksilöurheilijan ja urheilujoukkueen sponsorointi ovat arvonnalisäverotuksellisesti kaksi täysin eri asiaa. Käytännössä sponsorointi kannattaa järjestää siten, että verovelvollinen sponsoriyrittäjä ottaa vastatakseen sponsoroinnin kulut, jos sponsoroitava ei ole arvonnalisäverovelvollinen. (Laitinen 2001)

Veronalaista tuloa on urheilijalle annettu palkka, palkkio tai muu palkinto ja hyvitys, mikäli niillä on saajan kädessä rahallista arvoa. Pokaalia ja siihen verrattavia tavanomaisia esinepalkintoja, joilla on vain lähinnä tunnearvoa, ei pidetä veronalaisena tulona. Palkkio voidaan suorittaa myös luontoisetuna. Samoin urheilijan veronalaista tuloa ovat urheilijastatuksen perusteella maksetut muut kuin itse urheilusuoritukseen perustuvat tulot kuten mainospalkkiot ja sponsoritulot. Myös ulkomailta saatu palkinto on veronalaista tuloa Suomessa. Se arvostetaan käypään arvoon Suomen hintatason mukaan. Kaksinkertainen verotus poistetaan verosopimusten perusteella. Korvaus menetetystä työajasta samoin kuin palkkiot esim. haastattelu yms. tilaisuuksista sekä tuote-esittelystä ovat urheilijan ansiotuloa. (Verohallinto 2012, Hakupäivä 19.3.2014)

4 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

Opinnäytetyöni on yksi osa AKK-Motorsport ry:n ja Deloitte'n yhteisprojektia, jossa on tarkoituksena selkeyttää verotuskäytännön näkökulmasta varsin kirjavaa tulkintaympäristöä ja tuottamaan vero-ohjeistusta AKK:n ja autourheilun harrastajien käyttöön. Harrastajakunnan ja myös autourheilutapahtumia järjestävien osapuolien toiminnan minimoimisesta syntyi ajatus tähän yhteisprojektiin. Muutamien viime vuosien aikana autourheilun harrastajakentältä on tullut AKK:n suuntaan useita yhteydenottoja, joissa lajin harrastajat ovat kohdanneet haasteita oman harrastuksensa ja sen usein vaatiman liiketoimintamuotoisuuden yhteensovittamisessa nimenomaan verotuksen näkökulmasta. Verottaja on viime vuosina myös aktivoitunut erityisesti verotarkastuksien kautta autourheilua ja siihen läheisesti liittyviä liiketoimintamuotoja harjoittavien yritysten suhteen.

Oman opinnäytetyöni tarkoituksena on perehtyä nimenomaan liiketoimintamuotoiseen harrastamiseen josta tulee pääasiallinen toimeentulo yrittäjälle eli tässä tapauksessa ralliautoilijalle. Yleisesti ralliautoilun ammattimaisuutta kohti mentäessä on kuljettajan perustettava yritys ja työssäni on tarkoitus vertailla myös toiminimen ja osakeyhti-

ön hyviä ja huonoja puolia tässä tapauksessa. Opinnäytetyössäni pohjustan isompaa projektikokonaisuutta avaamalla viitekehyksessä teoriaa liittyen yrityksen perustamiseen sekä tutkimalla korkeimman- ja hallinto-oikeuden päätöksiä paneudun autourheilukentän verotuksellisiin erityiskysymyksiin.

Koko yhteisprojektin lopullisena tavoitteena on koota yhteen autourheiluharrastukseen liittyvää verolainsäädäntöä ja ohjeistusta kansantajuisesti kirjoitettuna AKK:n omaan käyttöön ja edelleen harrastajien ohjeistamiseen sekä pyrkiä saamaan aikaan tilanne, jossa autourheilun harjoittamiseen liittyvä verotuskäytäntö selkeytyisi, esimerkiksi Verohallinnon antaman ohjeistuksen kautta.

4.1 Toimeksiantajan esittely

Opinnäytetyön toimeksiantajana on AKK-Motorsport ry sekä AKK Sports Oy.

AKK-Motorsport ry on suomalaisen autourheilun kattojärjestö, joka edustaa Suomea Kansainvälisessä Autoliitto FIA:ssa. Liiton pääasiallinen tehtävä on mahdollistaa autourheilun harrastaminen Suomessa. AKK-Motorsport ry koostuu noin 320 jäsenyhdistyksestä ympäri maata. Jäsenyhdistykset ovat autourheilua harrastavien ja siitä kiinnostuneiden ihmisten yhdessä perustamia yhdistyksiä. Jäseniä näissä autourheiluseuroissa on yhteensä n. 32 000.

Toinen opinnäytetyöni toimeksiantajista on AKK Sports Oy, joka on AKK-Motorsport ry:n kokonaan omistama markkinointiyhtiö. Yhtiö perustettiin vuonna 1993 omistajan muodostaman strategian mukaisesti. AKK Motorsport ry:n jäsenistön maksujen korottaminen tulevaisuudessa nähtiin kestävämmäksi kehitykseksi ja liitto tarvitsi instanssin, joka voi harjoittaa liiketoimintaa ja tätä kautta tuottaa taloudellista hyötyä omistajalleen.

Yhtiön toiminta-ajatus on kehittää ja toteuttaa autourheilun huipputapahtumia. Yhtiön tavoitteena on myös siirtää omaa osaamistaan liiton jäsenseuroille yhteisten projektien kautta. Yhtenä tärkeimpänä osa-alueena yhtiöllä on projektien valtakunnallisen markkinointiviestinnän hoitaminen.

AKK Sports Oy:n suurimmat projektit on kotimainen MM-rallin osakilpailu, Neste Oil ralli sekä Rallicrossin MM-osakilpailu josta viime vuonna on tehty viiden vuoden

järjestämissopimus kansainvälisen promoottorin kanssa. Sen lisäksi yhtiö toimii Ralli SM, Rallicross SM ja FINRace-sarjojen järjestäjänä.

4.2 Tutkimusmenetelmät

Tutkimusongelman selvittäminen on ensimmäinen askel tutkimusmenetelmää valittaessa. Tutkimusongelma on kysymykseksi muotoiltu pohdittava asia, johon tutkimuksella pyritään saamaan vastaus (Heikkilä, 2010). Tutkimusongelman ja tutkimuksen tavoite ratkaisevat tutkimusmenetelmän. Tutkimusmenetelmä voi olla kvantitatiivinen (määrällinen) tai kvalitatiivinen (laadullinen), riippuen siitä, että kumpi lähestymistapa sopii paremmin tutkimuksen tarkoitukseen (Hirsjärvi ym., 2007). Opinnäytetyöni oli koota vero-ohjeistusta kansantajuisesti kirjoitettuna ja selvittää verotuksen ongelmakohtia autourheilussa ja koin, että kvalitatiivinen tutkimus sopii tähän tarkoitukseen parhaiten.

Lähtökohtana kvalitatiivisessa eli laadullisessa tutkimuksessa on todellisen elämän kuvaaminen. Tähän sisältyy ajatus, että todellisuus on moninainen. Tutkimuksessa on kuitenkin otettava huomioon, että todellisuutta ei voi pirstoa mielivaltaisesti osiin. Tapahtumat muovaavat samanaikaisesti toinen toisiaan, ja onkin mahdollista löytää monensuuntaisia suhteita. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa pyritään tutkimaan kohdetta mahdollisimman kokonaisvaltaisesti. Yleisesti todetaan, että kvalitatiivisessa tutkimuksessa on pyrkimyksenä pikemminkin löytää tai paljastaa tosiasioita kuin todentaa jo olemassa olevia väittämiä. (Hirsjärvi yms. 1997)

Perinteisiä laadullisen tutkimuksen aineistonhankintamenetelmiä ovat haastattelu ja havainnointi ja haastattelu on yksi käytetyimpiä tiedonkeruutapoja. Haastattelussa tutkija ja haastateltava keskustelevat haastattelutyypistä riippuen enemmän tai vähemmän järjestelmällisesti tai laxeasti asioista, jotka kuuluvat tutkimusaiheeseen. Haastattelun idea perustuu siihen, että haluttaessa tietoa ihmisten elämästä, on toisinaan viisasta kysyä asioita ihmisiltä itseltään. Haastattelu sopii tilanteisiin, joissa on päätetty haluttavan tietoa juuri tietyistä asioista, eikä haastateltaville näin ollen haluta tai ole tarpeellista antaa kovin suuria vapauksia haastattelutilanteessa. Teemoihin keskittyntä haastattelua on suhteellisen helppo ryhtyä analysoimaan teemoittain. Tutkijan ennakkoon asettamat teemat eivät välttämättä ole samat kuin teemat, jotka aineis-

toa analysoimalla osoittautuvat olennaisesti aineiston sisältöä ja tutkimusaihetta jäsentäviksi. (Saaranen- Kauppinen & Puusniekka 2006.)

Omaan työni valitsin tutkimusmenetelmäksi kvalitatiivisen menetelmän ja teemahaastattelun. Kuten Hirsjärvi ja Hurme (2000) kirjoittavat, niin teemahaastattelua käytetään usein silloin, kun aihe on arkaluontoinen tai kun halutaan selvittää vain vähän tunnettuja asioita. Teemahaastattelu sopii tutkimusmenetelmäksi hyvin myös silloin, kun ei tiedetä, millaisia vastauksia tullaan saamaan, tai kun vastaus perustuu haastateltavan henkilön omaan kokemukseen. Haastattelua käytetään myös, kun halutaan syventää tietoa jostakin asiasta.

4.3 Tutkimusaineisto

Kun tutkimuksen tavoitteena on tuottaa sellaista tietoa, joka koskee esimerkiksi mielenpitoja, käsityksiä, havaintoja, asenteita, arvoja tai kokemuksia, tutkimusaineisto on mielekästä koota haastattelemalla. Haastattelutapoja voidaan tyypitellä sen mukaan, mikä on tutkijan rooli vuorovaikutustilanteessa. Myös haastattelun rakenteita ja toteutustapoja on erilaisia ja erityyppisille haastatteluille on muodostunut omia käytäntöjä. Erilaisia haastattelutyyppisiä voidaan luokitella esimerkiksi haastattelijan ja haastateltavan vuorovaikutusasteen mukaan. Haastattelu voi olla esimerkiksi: strukturoimaton eli avoin haastattelu, puolistrukturoitu haastattelu tai strukturoitu eli lomakehaastattelu. Usein avoin haastattelu lähestyy haastattelijan ja haastateltavan välistä keskustelua. Haastattelun muoto voi olla esimerkiksi teemahaastattelu, ryhmähaastattelu tai asiantuntijahaastattelu. Haastattelu voidaan tallentaa monin eri tavoin, esimerkiksi täyttämällä lomake, tekemällä muistiinpanoja, äänittämällä tai videoimalla. (Jyväskylän yliopisto, 2014)

Kohdennettu haastattelu eroaa monessa suhteessa muista tutkimushaastattelun lajeista, jotka ensi silmäyksellä voivat tuntua samanlaisilta. Laajasti ottaen sen ominaispiirteet ovat seuraavat. Ensinnäkin tiedetään, että haastateltavat ovat kokeneet jonkin tilanteen. Toiseksi yhteiskuntatieteilijä on alustavasti selvitelty tutkittavan ilmiön oletettavasti tärkeitä osia, rakenteita, prosesseja ja kokonaisuutta. Tämän sisällön- tai tilanneanalyysin avulla hän on päätenyt tiettyihin oletuksiin tilanteen määräävien piirteiden seurauksista siinä mukana olleille. Analyysinsa perusteella hän kolmannessa vaiheessa kehittää haastattelurunon. Neljänneksi ja viimeiseksi haastattelu suunnataan tutkitta-

vien henkilöiden subjektiivisiin kokemuksiin tilanteista, jotka tutkija on ennalta analysoinut. (Hirsijärvi&Hurme, 2004)

Haastateltavien määrä riippuu aina tutkimuksen tarkoituksesta. Kannattaa harkita huolellisesti, miten monta henkilöä tai ryhmää valitaan tutkimuksen kohteeksi. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa haastateltavien lukumäärä pyrkii yleensä olemaan joko liian pieni tai liian suuri. Jos haastateltavien joukko on liian pieni, aineistosta ei voi tehdä tilastollisia yleistyksiä tai testata ryhmien välisiä eroja. Jos joukko on liian suuri, aineistosta ei voi tehdä syvällisiä tulkintoja. Muutamaa henkilöä haastattelemalla voidaan saada merkittävää tietoa. Jos tehdään tapaustutkimusta, jokainen yksilöön kohdistuva tiedonkeruu voi sisältää suuren joukon havaintoja – aineisto on siis kvantitatiivisesti runsas. Kvalitatiivisesti keskittyminen yhteen tapaukseen antaa mahdollisuudet tutkia yksityiskohtia, esimerkiksi selvittää spesifisten toimintojen yhteyttä olosuhteisiin ja tilanteisiin. (Hirsijärvi&Hurme, 2004)

Kuten Saaranen-Kauppinen ja Puusniekka (2006) kirjoittavat, on teemahaastattelu keskustelunomainen tilanne, jossa käydään läpi ennalta suunniteltuja teemoja. Edellytyksenä on huolellinen aihepiiriin perehtyminen ja haastateltavan tilanteen tunteminen, jotta haastattelu voidaan kohdentaa juuri tiettyihin teemoihin. Puolistrukturoidulle haastattelulle tulee miettiä teemat, mutta niiden lisäksi on valmisteltava tarkkoja kysymyksiä, jotka esitetään haastateltaville. (Saaranen-Kauppinen&Puusjärvi, 2006)

Tutkimus on suoritettu kvalitatiivisena eli olen haastatellut viittä eri tapausta jossa on ollut jonkinasteisia erimielisyyksiä verottajan kanssa. Esimerkkitapaukset olen saanut toimeksiantajalta. Haastattelujen perusteella olen koonnut heidän kohtaamiaan ongelmia yhteen. Haastateltavat olen jakanut kolmeen eri kategoriaan harrastajatason perusteella ja ne ovat:

- pienen budjetin harrastajat, joiden vuosibudjetti liikkuu alv-verovelvollisuusrajalla tai sen alle
- suuremmat tallit, joissa vuosibudjetti on jo kymmeniä tuhansia euroja. Mukana tässä kohtaa jo sponsorisopimuksien näkyvyysvelvoitteet, mahdolliset sopimussakot sekä asiakastilaisuuksien järjestäminen

- suuret tallit joissa paljon kansainvälistä toimintaa ja joissa ostojen ja myyntien alv-kysymykset ovat merkittäviä ja liikevaihto sadoista tuhansista useisiin miljooniin euroihin.

Opinnäytetyön empiirinen aineisto kerättiin alan kirjallisuudesta ja internetistä. Teoreettisen aineiston tueksi tehtiin teemahaastattelu. Koin haastattelun kaikkein järkevimmäksi tiedonkeruu keinoksi, sillä kuten Saranen-Kauppinen & Puusniekka (2006) kirjoittaa, on teemahaastattelu keskustelunomainen tilanne, jossa käydään läpi ennalta suunniteltuja teemoja. Keskustelussa ei ole ennalta määrättyä puhumisjärjestystä eikä kaikkien haastateltavien kanssa välttämättä käydä läpi kaikkia kohtia yhtä laajasti. Minulla haastattelijana ei ollut haastattelutilanteessa isoja muistiinpanoja vaan olin listannut ranskalaisilla viivoilla muutaman kohdan josta haluan haastateltavan kanssa keskustella.

Haastattelin puhelimitse viittä eri kohderyhmistä olevaa tapausta ja sainkin heidän kanssaan hyvät ja laajat keskustelut aikaiseksi. Seuraavassa kappaleessa käsittelen teemahaastattelujen perusteella esille heränneitä ongelmakohtia verotuksen näkökulmasta. Suurimmat ongelmat tuntuivat olevan arvonlisäveron vähennysoikeus kaluston hankinnassa, sponsori ja palkintotulot sekä osallistumismaksujen arvonlisäverotus.

5 TULOKSET

Tässä luvussa kokoan yhteen haastattelujen perusteella ilmenneitä suurimpia verotuksellisia ongelmakohtia haastateltujen henkilöiden kohdalla. Aiemmissa kappaleissani olen kerännyt verotietoa ja kirjoittanut sitä auki kansantajuisesti, mikä on ollut yksi tutkimusongelmani kysymyksistä. Seuraavissa kappaleissa yritän osoittaa tarkemmin verottajan eriäviä käytäntöjä ja ristiriitoja aiempien päätöksien välillä.

Urheilutoimintaa harjoitetaan nykyisin yhä lisääntyvissä määrin yhtiömuotoisena. Tällöin ei toiminnan liiketoiminnan muodon osalta tavallisesti ole epäilyksiä ja toiminnasta saaduista tuloista maksetaan pääsääntöisesti arvonlisäveroa, ellei myyntiin sitten sovellu jokin asianomaisessa tilanteessa verosta vapauttava erityissäännös. Vastaavasti toiminnasta aiheutuviin menoihin sisältyvä arvonlisävero on vähennysoikeuden muiden edellytysten vallitessa vähennyskelpoista. Poikkeuksena ovat lähinnä olleet tietyt moottoriurheiluun ja hevosurheiluun liittyneet tapaukset, mutta Helsingin

hallinto-oikeuden 25.4.2006 antama ratkaisu nro 06/0427/4 viittasi siihen, että ajatus liiketoiminnan muodossa tapahtuvasta urheilusta, moottoriurheilustakin, on vähitellen tulossa aiempaa laajemmin hyväksytyksi. Kyseisessä hallinto-oikeuden tapauksessa käsiteltiin ratamoottoripyöräilyyn liittyvän kilpailutallin vähennysrajoituksia ja lopputuloksena kaikki yrityksen toiminta katsottiin vähennyskelpoiseksi.

5.1 Haastattelujen kokemukset verottajasta

Haastattelujen perusteella on selvästi huomattavasti eri tapauksien erilainen verokohdeltu. Yhdellä esimerkkihenkilöistä on lähipiirissä tilitoimistotaustainen henkilö ja sitä kautta saadulla vero-ohjeistuksella suuremmilta ongelmilta verottajan kanssa on vältytty. Esimerkkihenkilö on hakenut muutaman kerran itse omatoimisesti myös ennakopäätöksiä. Esimerkkihenkilö kertoi kuitenkin sponsorin puolella tapahtuneesta verotarkastuksesta, jossa oli evätty maksettujen sponsorointien vähennykset usean vuoden ajalta. Esimerkin silloisen rallitallin sponsorina ollut yhtiö valitti verotarkastuksen lopputuloksesta hallinto-oikeuteen asti ja voitti lopulta tapauksen ja kaikki yhtiön maksamat sponsoroinnit katsottiin verotuksessa vähennyskelpoisiksi kuluiksi. Myös arvonnäisäveron osalta.

Toisessa tapauksessa esimerkkihenkilön toiminimellä sekä yhtiössä on molemmissa ollut verotarkastus, jonka yhteydessä osa omien yhtiöiden maksamista markkinointisopimuksiin perustuvista suorituksista katsottiin peiteltyksi osingoksi. Myös tulojen ylittävät kulut todettiin vähennyskeltvottomiksi ja kaikki niihin liittyvät arvonnäisäverot laitettiin maksuun. Kyseisessä tapauksessa erityinen ongelma oli ralleihin, näytösajoihin ja asiakastilaisuuksiin liittyvien kulujen erittely. Verottajalta suullisesti saadun ohjeistuksen perusteella ralleihin liittyvät kulut oli ilmoitettu vähennyskeltvottomina, osa 50 %:sti vähennyskelpoisina koska liittyivät asiakastilaisuuksiin ja osa kokonaan vähennyskelpoisina. Tästä huolimatta suuri osa verotuksessa vähennetyistä kuluista tuloutettiin verotarkastuksen seurauksena. Tätä osittaista vähennysoikeutta käytetään autourheilukentällä oman kokemuksen mukaan laajasti ja tämänkin työn aineiston perusteella toimintatapa on oikea. Rallikilpailut katsotaan harrastustoiminnaksi, mutta asiakastilaisuudet ja myyt näytösajot ovat liiketoimintaa ja näin kulut ovat osittain tai kokonaan vähennyskelpoisia. HAO:n päätöksestä 06/0427/4 käy ilmi, että eräs yritys on onnistunut kilpailutoiminnasta huolimatta kaikki kulut vähennyskelpoisiksi.

Kolmannella haastateltavalla on ollut yritystoimintaa autourheilussa jo yli 13 vuotta eikä koskaan ole joutunut verotarkastuksen kohteeksi. Liiketoiminta on kasvanut jatkuvasti ja tallin autoja ajaa useissa SM-luokissa eri lajeissa sekä MM-kilpailuissa. Haastatellun mukaan nykyään SM-sarjojen vaatimustaso kaluston ja muun toiminnan osalta on niin korkea, että toiminta ei missään tapauksessa ole tulkittavissa pelkäksi harrastukseksi. Näidenkin tallien liikevaihdot pyörivät n. 60 000 euron luokassa. Haastateltavan henkilön yrityksen vuosittainen liikevaihto liikkuu noin 2 miljoonassa eurossa ja kyse on siis puhtaasta liiketoiminnasta eikä toiminnan suuruudesta johtuen ole paljonkaan kyse enää harrastuksesta. Yhtiö kokee kuitenkin ongelmia kilpailujen alv-käsittelyjen osalta, koska he vuokraavat kalustoaan myös ulkomaalaisille kuljettajille. Verottajan mielestä tässä on kysymys palvelusta, jonka arvonlisävero on 24 % ja tässä kohtaa yrittäjä häviää ulkomaalaisille yrityksille, koska he voivat myydä kyseisen vuokrauksen arvonlisäverottomana.

Kaikkien haastateltujen mukaan suurin ongelma on se, että verottaja ei ymmärrä lajin nykyvaatimuksia ja esimerkiksi ralliauton osallistuminen kilpailuihin on vähimmäisvaatimus sponsorointien haluamalle näkyvyydelle. Kilpailukalusto on suurin näkyvyyslementti yhteistyösopimuksissa. Vaikka kyseessä onkin yksilöurheilu, niin silti toiminnan mittakaava ylittää aina SM-luokissa kilpailevien osalta arvonlisäverovelvollisuuden alarajan ja tämä korostaa toiminnan ammattimaisuutta. Verottaja ei tätä halua kuitenkaan tunnustaa vaan pitää toimintaa edelleen harrastuksena. Verottajan tulkintojen taustalla on nähtävästi vuonna 1988 (Vrt. KHO 1997) korkeimman hallinto-oikeuden antama ennakkopäätös, jossa esim. alv-käsittelyn osalta sponsoritulot katsotaan arvonlisäveron ja tulovero alaisiksi, mutta kilpailukulut ja ylläpitokustannukset vähennyskelvottomiksi.

5.2 Autourheilukentän ongelmakohtia verotuksessa

Haastatteluissa haastateltavat nostivat yleisesti esille muutamia aihealueita joiden toimintamallit ovat herättäneet kysymyksiä.

Kaluston hankinta ja autourheilun kulut

Autourheilijoille ongelmallisia aihealueita ovat mm. kilpa-autojen, niiden varaosien ja tarvikkeiden maahantuontiin ja rakentamiseen liittyvät tullilainsäädännön, autovero-

tuksen ja arvonnäisäverotuksen säädökset. Säädosviidakko on hyvin laaja ja tästä syystä yksittäisen asiaan sen enempää perehtymättömän autourheilijan on hyvin hankala saada yksiselitteisiä vastauksia kysymyksiinsä.

Erityisesti tähän liittyy se asiaa hankaloittava tosiseikka, että hankittua kalustoa käytetään yhtiömuotoisessa toiminnassa mahdollisesti myös elinkeinotulon hankkimiseen, jolloin arvonnäisäveron vähennysoikeuden mahdollista palaamista henkilökohtaisen harrastuskäytön kautta on arvioitava kriittisesti. Myös harrastustoimintaan kohdistuvien kulujen erottaminen elinkeinotoimintaan liittyvistä kuluista yhdessä verotuksellisen vähennyskelpoisuuden arvioinnin kanssa on kriittinen aihealue yhtiömuotoisena toimittaessa. Mikäli liiketoimintaan kuuluu kilpapakaluston vuokraus ja ajo-opetus, voidaan aiemman kappaleen perusteella ajoneuvon hankintakulut vähentää verotuksessa.

Sponsori- ja palkintotulot

Sponsori- ja palkintotulot ovat myös yhteinen olennainen aihealue molemmille em. toimintamalleille. Näissä kuitenkin olennainen rajanveto tapahtuu EVL/TVL tulolähteissä käsittelyn yhteydessä ja edelleen arvonnäisäverotuksen näkökulmasta toimittaessa yhtiömuotoisena. Urheilijan urheilemisesta saamat tulot ja sponsoritulot ovat veronalaista tuloa. Tuloa voidaan kuitenkin jaksottaa sen mukaisesti kuin tuloverolaissa on säädetty. Suomen urheiluliitot ovat heränneet tähän verotukselliseen ongelman osaan ja suomessa on nykyisin kahdentyyppisiä urheilijalle tarkoitettuja rahastoja: valmennus- ja urheilijarahastoja. Valmennusrahasto vastaa tietyin rajoituksin vanhoja rahasto- ja henkilökohtaisia valmennustilijärjestelmiä ja se koskee vain yksilöurheilijoita. Urheilijarahastoa voivat käyttää sekä yksilö- että joukkueurheilijat.

Urheilijarahasto

Tämän luvun kuvaus urheilijarahastosta perustuu SLU:n ohjeistukseen. SLU on ollut perustamassa omaa kaikille urheilijoille avointa säätiötä, jonka valtionvarainministeriö on hyväksynyt. Rahaston nimi on Suomen Urheilijoiden Tukisäätiö ja se hoitaa kaikille urheilijoille tarkoitettuja rahastoja. Sen lisäksi muutamat isot lajiliitot ovat perustaneet omia rahastoja (yleisurheilu, hiihtolajit, jalkapallo ja jääkiekko). Urheilijat voivat itse päättää, minkä rahaston palveluja he käyttävät tai käyttävätkö he niitä lainkaan. Useita rahastoja käyttämällä urheilija ei voi saada itselleen lisäetuja. Urheilija voi ha-

lutessaan ottaa kaiken urheilutulonsa heti hallintaansa, mutta tällöin maksajan on toimitettava tuloista ennakonpidätys ja ne ovat urheilijan verotettavaa tuloa ansaitsemisvuonna.

Urheilijat voivat rahastoida sekä Suomessa ansaittuja että vuoden 2007 alusta alkaen myös ulkomailta saatuja urheilutuloja. Rahastoitavia urheilutuloja ovat välittömästi urheilutoiminnasta saadut tulot kuten palkinnot, starttirahat ja esiintymispalkkiot urheilutapahtumissa sekä urheilijan, tukijan ja lajiliiton kolmikantasopimuksella saadut sponsoritulot. Sopimusasiassa on syytä olla yhteydessä liittoon hyvissä ajoin, sillä kolmikantasopimus on sponsoritulojen rahastoinnin ehdoton edellytys.

Urheilijarahaston käyttö on mahdollinen niin yksilö-, kuin joukkueurheilijoillekin. Edellytyksenä on kuitenkin, että urheilijan saama urheilutulon bruttomäärä on vähintään 9 600 euroa kalenterivuodessa. Yksilöurheilija saa kalenterivuosittain siirtää verotta urheilijarahastoon enintään 50 % kuluvan vuoden aikana bruttomääräisistä urheilutuloistaan. Joukkueurheilijat voivat siirtää verotta urheilijarahastoon 50 % kalenterivuoden aikana urheilemalla ansaitsemastaan bruttopalkasta. Urheilijarahastoon ei kuitenkaan voi siirtää kalenterivuodessa enempää kuin 100 000 euroa.

Varat voidaan nostaa urheilijarahastosta vasta urheilu-uran loputtua. Urheilu-ura päättyy urheilijan ilmoituksesta. Ura katsotaan päättyneeksi myös silloin, kun urheilutulo jää alle 9 600 euroa kahtena peräkkäisenä vuotena, eikä urheilija ilmoita rahastolle jatkavansa edelleen uraansa. Urheilijarahaston varat tuloutetaan tasaerinä urheilijan oman päätöksen mukaan 2-10 vuoden aikana ensimmäisestä nostosta. Nostojen aikataulua ei voi muuttaa kesken tuloutuskauden. Nostettaessa kaikki varat, myös rahastoon kertynyt tuotto, ovat urheilijan nostovuonna verotettavaa ansiotuloa. Rahastoon kertynyt tuotto katsotaan viimeistä tuloutusvuotta seuraavan vuoden tuloksi.

Uransa lopettaneen urheilijan kannalta tuloutusvuosien lukumäärällä on olennaista taloudellista merkitystä, sillä suuria summia vuosien varrella rahastoon kerännyt huippu-urheilija ei välttämättä tule ajatelleeksikaan, kuinka paljon rahastosta nostettavat varat vaikuttavat hänen ansiotuloveroprosenttiinsa.

Osallistumismaksujen arvonlisäverotus

Osallistumismaksujen arvonlisäveroa koskien on voimaan tullut uusi arvonlisäverolain pykälä, joka pohjautuu EU-direktiiviin. Asiaa koskeva pykälä (AVL 69 d §) tuli

voimaan vuoden 2011 alussa ja käsitteen ”oikeus pääsyyn” johonkin tilaisuuteen tulkinta voi kuitenkin yhä vaihdella eri EU-maiden välillä.

Mikäli palvelun ostajana on verovelvollinen elinkeinonharjoittaja, katsotaan ilmoittautumismaksun myyntimaaksi maa, jossa tapahtuma tosiasiaassa järjestetään. Jos Suomessa järjestettävässä kilpailussa ostajana on verovelvollinen elinkeinonharjoittaja, tulee järjestäjän laskulla huomioida Suomen arvonnäisävero.

5.3 Huomioita oikeuskäytännöistä

Tutkiessani ennakkopäätöksiä sekä hallinto-oikeuden päätöksiä, huomasin niissä paljon keskinäisiä eroavaisuuksia vaikka tilanteet olivat verrattain samanlaisia. Näyttäisi siis siltä, että verottajalla ei itselläänkään ole selkää linjaa siitä, kuinka näitä autourheilun liittyviä tapauksia pitäisi tulkita. Tutkin tutkimusta tehdessäni myös muihin lajeihin liittyviä tilanteita ja mm. raviurheilusta löytyi paljon samankaltaisuuksia, mutta kohtelu on ollut erilainen verrattuna autourheiluun. Verottaja ilmeisesti hyväksyy raviurheilun ennemminkin ammatinharjoittamiseksi kuin moottoriurheilun.

KHO:n vuonna 1997 (KHO 31.1.1997 T203) antamassa päätöksessään rallikilpailuihin osallistuvan rallikuljettajan ei ollut suoritettava veroa kilpailutoiminnasta saaduista palkkioista ja muista tuotoistaan. Sen sijaan mainos- ja ilmoitustilan myynti ajokalustoon ja varusteisiin oli verollista. Ajokalusto- ja varusteet katsottiin hankituiksi ralli-autoilijan verotonta kilpailutoimintaa eikä verollista mainos- ja ilmoitustilan myyntiä varten, joten niiden ostohinta ei ollut vähennyskelpoista.

Tämän KHO:n päätöksen logiikka näyttäisi perustuvan siihen, että kilpailupalkinnot olisivat ralliliiketoiminnan suurin tulonlähde. Tämä ei kuitenkaan ole totuus autourheilussa vaikka joissakin muissa lajeissa se saattaa olla mahdollista. Suomessa tai muuallakaan autourheilukilpailuissa ei jaeta suoranaisia rahapalkintoja. Tapauksessa on ilmeisesti tulkittu toiminta harrastukseksi koska kyseessä on ollut yhden kilpailijan toiminta ja harrastustoiminta ei arvonnäisäverolain mukaan ole vähennyskelpoista. Tässä kohtaa kannattaisikin miettiä, että pitäisikö vähennysoikeuksia rajoittaa tällöin lain perusteella siten, että vähennyskelpoista olisi se osuus hankintahinnan sisältämästä verosta, mikä käytetään verollisessa toiminnassa?

Eräässä Helsingin hallinto-oikeuden tapauksessa (HAO 25.4.2006 06/0427/4) yhtiö toimi kilpailutallina ratamoottoripyöräilyn sarjassa ja sen toiminta käsitti varsinaisen kilpailutoiminnan lisäksi mainos- ja ilmoitustilan myynnin muun muassa kilpailutoiminnassa käytettävään kalustoon sekä kilpailutoimintaan liittyvän muun markkinointitoiminnan. Sarjan kilpailut televisioitiin laajalti, joten ne saivat tätäkin kautta laajaa julkisuutta. Vain osallistumalla kilpailuihin ja menestymällä niissä yhtiö voi saavuttaa näkyvyyttä ja siten myös tuottavia sponsori- ja mainossopimuksia. Yhtiö ei osallistunut kilpailuihin palkintojen saamiseksi eikä se myynyt kuljettajien esiintymistä kilpailun järjestäjälle. Toiminta kilpailutallina katsottiin välttämättömäksi sponsori- ja mainossopimusten saamiseksi ja siten se oli olennainen osa tätä yhtiön harjoittamaa verollista toimintaa. Yhtiön harjoittama toiminta oli kokonaisuudessaan AVL 1 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettua verollista liiketoimintaa ja yhtiön arvonlisäverollisena käytettäväksi hankkimat tavarat ja palvelut sellaisia yhtiön arvonlisäverollista liiketoimintaansa varten tekemiä hankintoja, joiden ostohintaan sisältyvän veron yhtiö sai vähentää.

Tässä tapauksessa on selkeä eroavaisuus moniin muihin tapauksiin, sillä verottaja on katsonut toiminnan kokonaisuudessaan vähennyskelpoiseksi. Kyseessä on kuitenkin hyvin samanlainen tapaus kuin autourheiluun liittyvä KHO:n tapaus vuodelta 1997. Kyseisessä KHO:n tapauksessa yhtiö harjoitti kilpa-autourheilutoimintaa joka käsitti varsinaisen kilpailutoiminnan eli rallikilpailuihin osallistumisen lisäksi mainos- ja ilmoitustilan myynnin kilpailutoiminnassa käytettävään ajokalustoon ja –varusteisiin sponsorituen saamiseksi. Mainos- ja ilmoitustilan myynnistä saatavilla sponsorituloilla yhtiö rahoitti varsinaista kilpailutoimintaa. Mainos- ja ilmoitustilan myynti ajokalustoon ja –varusteisiin oli verollista mainos- ja ilmoituspalvelun myyntiä, josta yhtiö palvelun myyjänä oli velvollinen suorittamaan arvonlisäveroa. Yhtiö sai arvonlisäverolain 102 §:n 1 momentin 1 kohdan ja 2 momentin nojalla vähentää tätä verollista mainostoimintaansa varten toiselta verovelvolliselta ostamastaan tavarasta tai palvelusta suoritettavan veron. Yhtiön varsinainen kilpailutoiminta, joka käsitti erään henkilön osallistumisen kuljettajana kansallisiin ja kansainvälisiin rallikilpailuihin, ei sitä vastoin ollut arvonlisäverolaissa tarkoitettua verollista liiketoimintaa vaan verotonta urheilukilpailuihin osallistumista. Yhtiön kilpailutoiminnasta saamat palkkiot ja muut tulot olivat arvonlisäverotuksessa verottomia. Kilpailutoiminnassa käytettävää ajokalustoa ja –varusteita ei ollut hankittu yhtiön verollista liiketoimintaa eli mainostoimintaa varten vaan yhtiön verotonta kilpailutoimintaa varten. Yhtiöllä ei siten ollut

oikeutta vähentää kilpailutoiminnassa käytettävää ajokalustoa ja – varusteita varten hankittavien tavaroiden ja palvelujen ostohintaan sisältyvää veroa. Yhtiön valitus hylättiin.

6 YHTEENVETO

Haastattelujen perusteella kävi ilmi, että autourheilun harrastajakentällä ja varsinkin alemmilla tasoilla on merkittäviä eroja siinä, kuinka asiat on järjestetty. Esimerkiksi kartingissa kaikilla sponsorituloja keräävillä tiimeillä ei välttämättä ole edes Y-tunnusta ja sponsoritulojen veronalaisuutta ei osata edes ajatella eikä arvonlisäverovelvollisuuden alarajoja ymmärretä. Harrastajakentällä käytetään myös paljon vaihtokauppoja yritysten välillä eli varaosalasku menee suoraan yhteistyökumppanille vaikka kyseinen toiminta ei millään tavalla liity yhtiön toimintaan ja näin ollen kulut ovat vähennyskelvottomia sponsoroivalla yhtiöllä. Kysymykseksi jää, että vähentääkö kyseinen yritys kulut kuitenkin omassa verotuksessaan? Myös ulkomailta tehtävien ostojen arvonlisäveroa kierretään usein ilmoittamalla oman yrityksen Y-tunnus tavaraa tilattaessa, mutta laskut maksetaan kuitenkin henkilökohtaiselta tililtä. Tässä kohtaa kyseeseen tulee siis myös oma henkilökohtainen veroriski yrityksen veroriskistä puhumattakaan kansainvälisen tietojenvaihdon vuoksi.

Verotusongelmien kiertämiseen on autourheilijat keksineet siis monia eri seikkoja ja esimerkiksi yrityksen ilmoittajalisenssien käyttö tukisi tallien liiketoiminnallista luonnetta, koska siinä yritys ilmoittaa kilpailijan kilpailuun eikä yksityishenkilö. Ongelmana tässä muutenkin kalliissa lajissa on osallistumismaksujen suuri hintaero ilmoittajalisenssiä käytettäessä.

Mielestäni ei ole kuitenkaan järkevää alkaa etsimään porsaanreikiä ja toivoa, että verottaja ei keksi tai huomaa väärinkäytöksiä vaan yksinkertaisinta olisi saada verottaja huomamaan nykypäivän vaatimustason ja sen, että autourheilu voi tosiaan olla ammatti jollekin. Nykyisin kilpailutoiminnan ohella saatavilla sponsorituloilla ja asiakas-tilaisuuksista saatavilla tuotoilla on kuitenkin mahdollisuus elättää itsensä.

Omassa työssäni olen onnistunut löytämään eroavaisuuksia eri oikeustapauksien käsittelyissä ja yksi projektini tavoitteista olikin päästä osoittamaan, että verottajalla ei ole selkeää ohjeistusta kuinka näissä verotuksellisissa ongelmakohdissa tulisi toimia.

6.1 Tutkimuksen luotettavuus

Tieteellisen tutkimuksen tavoitteena on saada mahdollisimman tosia tai oikeita tuloksia. Tutkimuksessa pyritään välttämään virheellisiä tuloksia. Tutkimuksen tulosten kannalta on tärkeää osoittaa, että erilaiset mittavälineet, esimerkiksi kyselylomake, jonka avulla aineiston on kerätty, on mitannut sitä, mitä se on laadittu mittamaan. Näin saadut tulokset eivät perustu vain sattumaan. Luotettavuuden ja uskottavuuden kannalta on oleellista myös se tapa, miten kirjoitamme tutkimusraportin ja miten kykenemme perustelemaan tehdyt ratkaisut. Tutkijan on kirjoitettava tutkimusraportissaan riittävällä tarkkuudella se, mihin tehdyt ratkaisut ja valinnat perustuvat tutkimusprosessin eri vaiheissa. Etenkin laadullisessa tutkimuksessa aineiston sekä tulosten luotettavuus riippuu siitä, kuinka hyvin ne vastaavat tutkittavien tarkoittamia merkityksiä ja kuinka hyvin tutkija kykenee tiivistämään aineistoa ja nostamaan aineistosta esille keskeiset käsitteet. Käsitteiden epäselvyys laadullisessa tutkimuksessa heikentää tutkimuksen luotettavuutta. Raportin perusteella lukijan on saatava käsitys siitä, miten tieto on hankittu ja miten luotettavaa se on (Metsämuuronen 2000).

Kvalitatiivisessa tutkimuksessa reliabiliteetilla tarkoitetaan aineiston käsittelyn ja analyysin luotettavuutta. Reliabiliteettikysymykset liittyvät ensisijaisesti siihen tutkimuksen vaiheeseen, jossa siirrytään empiriasta teoriaan eli empiirisestä aineistosta analyysin kautta tulkintaan (Anttila, 1998). Laadullisen tutkimuksen luotettavuutta ei voi useinkaan arvioida yhtä selkeiden kriteereiden avulla kuin määrällistä tutkimusta. Laadullisessa tutkimuksessa tutkimuksen luotettavuutta kuvaavat käsitteet saavat usein erilaisia tulkintoja verrattuna määrälliseen tutkimukseen (Hirsjärvi ym. 2004).

Omassa työssäni olen kerännyt aineistoa henkilökohtaisilla haastatteluilla, mikä on aineistonkeräystapana luotettava. Olen kertonut haastateltaville käsitteleväni tiedot luottamuksella enkä paljasta heidän nimiään tai yrityksiään missään vaiheessa. Näitä tietoja en ole kirjannut ylös missään vaiheessa luottamuksen säilyttämiseksi ja työssäni nämä olisivat täysin irrelevantteja seikkoja. Viitekehyksessä olen lähdeaineistona käyttänyt paljon alan kirjallisuutta ja verkkolähteet ovat pääasiassa verottajalta eli hyvin luotettavista lähteistä.

7 LOPUKSI

Opinnäytetyöprosessini on kaikkienensa hyvin pitkä. Tarkoitukseni oli aloittaa opinnäytetyöprosessi todenteolla jo syksyllä, mutta henkilökohtaisten syiden vuoksi se jälleen siirtyi ja pääsin aloittamaan vasta nyt kevättälvella. Toimeksiantajani on ollut projektin suhteen myönteinen eikä ole pahastunut sen viivästymisestä.

Vaikkakin opinnäytetyö on valmistunut erittäin pikaisesti ja viitekehys ja suurin osa työstä noin viikon yhtäjaksoisella kirjoittamisella, olen tyytyväinen aikaansaannokseeni ja uskon, että toimeksiantajani saa tästä paljon hyötyä ja työtäni voidaan käyttää osana projektin käynnistämistä. Valmis opinnäytetyöni vastaa tutkimusongelmaani ja teoreettinen viitekehys tukee hyvin omia päätelmiäni ja ongelmakohtia. Näin jällenpäin ajateltuna en ymmärrä miksi pidin tätä koko prosessia niin suurena peikkona ja pelottavana asiana, sillä ryhtyessäni tuumasta toimeen, valmistui työ nopeasti ja olisin varmasti saanut arvosanaksi kiitettävä mikäli olisin käyttänyt työhön enemmän aikaa.

LÄHTEET

Anita Saarinen-Kauppinen & Anna Puusniekka. 2006. KvaliMOTV - Menetelmäopetuksen tietovaranto. WWW-dokumentti. <http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/>. Ei päivitystietoa. Luettu 11.4.2014

Anttila, Pirkko 1998. Tutkimisen taito ja tiedonhankinta. WWW-dokumentti. http://www.metodix.com/fi/sisallys/01_menetelmat/01_tutkimusprosessi/02_tutkimisen_taito_ja_tiedon_hankinta/10_tutkimuksen_luotettavuus/10_2_1laadullisen_tutkimuksen_reliabiliteetti. Ei päivitystietoa. Luettu 12.4.2014

Arvonlisäverolaki 13.11.2009/886. WWW-dokumentti. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1993/19931501#L5P69>. Ei päivitystietoa. Luettu 19.3.2014

Heikkilä, Tarja 2010. Tilastollinen tutkimus. Helsinki: Edita.

Helsingin hallinto-oikeus. 25.4.2006. WWW-dokumentti. http://www.edilex.fi/hao/helsingin_hao20060427?offset=1&perpage=20&phrase=06%2F0427%2F4&sort=relevance&searchKey=460780. Ei päivitystietoa. Luettu 20.3.2014

Helsingin seudun kauppakamari. 2014. Vähennysoikeuden rajoitukset verotuksessa. WWW-dokumentti. http://www.helsinki.chamber.fi/neuvontapalvelut/artikkelit/verotus/vahennysoikeuden_rajoitukset_arvonlisaverotuksessa.1476.news. Ei päivitystietoa. Luettu 19.4.2014

Hirsjärvi, Sirkka & Hurme, Helena 2004: Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Yliopistopaino.

Hirsjärvi, Sirkka, Remes, Pirkko & Sajavaara, Paula 2007. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Tammi.

Hirsjärvi, Remes, Sajavaara, 1997. Tutki ja kirjoita. Tammi.

Holopainen, T. 2010. Yrityksen perustamisopas. Käytännön perustamistoimet. Helsinki: Edita Prima Oy.

Immonen, 2002. Yritysmuodot ja liiketoiminta. Talentum Media.

Joki-Korpela ym. 2009. Käytännön arvonlisäverotus. Helsinki: KHT-Media Oy

Jyväskylän Yliopisto. WWW-dokumentti. <https://koppa.jyu.fi/avoimet/hum/menetelmapolkuja/menetelmapolku/aineistonhankinta/amenetelmat/haastattelut>. Ei päivitystietoa. Luettu 9.4.2014.

Kallio, Mika, Miettinen, Mikko, Nielsen, Ari, Ojala, Marko, Pikkujämsä, Mikko, Saukko, Petri & Sääskilahti, Juha 2006. Arvonlisäverotus 2006. Helsinki: Edita Publishing Oy.

Kallio ym. 2013. Arvonlisäverotus 2013. Helsinki: Edita Publishing Oy

Karttunen, T.; Koivunen K.; Laasanen, H.; Sippel, L.; Uitto, T. & Valtonen, M. 2008. Juridiikan perusteet. Helsinki: WSOY.

Korkein hallinto-oikeus. 12.12.1996/3839. WWW-dokumentti. <http://www.finlex.fi/fi/oikeus/kho/muut/1996/199603839>. Ei päivitystietoa. Luettu 19.3.2014

Korkein hallinto-oikeus. 31.1.1997. WWW-dokumentti. http://www.edilex.fi/kho/muut_ratkaisut/199700203?offset=1&perpage=20&phrase=1610%2F6%2F96&sort=relevance&searchKey=284657. Ei päivitystietoa. Luettu 19.3.2014

Laitinen, J. 2001. Urheilu ja oikeus vuosikirja. WWW-dokumentti. http://www.urheilu-oikeudenyhdistys.fi/urheilu-ja-oikeus-vuosikirja/2001/juha_laitinen/. Ei päivitystietoa. Luettu 19.3.2014.

Lappi Arttu, 2010. Urheilutoiminnan yhtiöittäminen - vaihtoehto yksilöurheilijalle. Lapin Yliopisto.

Metsämuuronen, J. 2000. Laadullisen tutkimuksen perusteet. Helsinki. Methelp.

Minustako Yrittäjä. 2013. Suomen Yrittäjät 2013. WWW-dokumentti. <http://www.yrittajat.fi/fi-FI/minustakoyrittaja/perustamistoimet/elinkeinonharjoittaja/>. Päivitetty 2013. Luettu 20.3.2014.

Murtomäki, O. 2010. Yrittäjän arvonlisäverokirja. Helsinki: Verotieto Oy

Nettilaki. Avoimen yhtiön yhtiömuodon muuttaminen. WWW-dokumentti. <http://www.nettilaki.com/a/avoimen-yhtiön-yhtiömuodon-muuttaminen>. Ei päivitystietoa. Luettu 12.4.2014

Patentti- ja rekisterihallitus. Yleistä. WWW-dokumentti. <http://www.prh.fi/fi/kaupparekisteri/yleista.html>. Ei päivitystietoa. Luettu 19.3.2014.

Suomen Liikunta ja Urheilu. Urheilijarahasto. WWW-dokumentti. <http://www.sport.fi/urheiluseura/seuratoiminta/paata-oikein/seuran-talous/ennakonpidatys/urheilutulon-jaksottaminen-valmennus-ja-urheilijarahastojarjestelman-avulla>. Ei päivitystietoa. Luettu 12.4.2014.

Tampereen Kauppakamari. 2014. Laki ja Talous. WWW-dokumentti. http://www.tampereenkauppakamarilehti.fi/2013/laki/laki_113.php. Ei päivitystietoa. Luettu 9.4.2014.

Yrityksen perustajan opas. Wikibooks 2013. WWW-dokumentti. http://fi.wikibooks.org/wiki/Yrityksen_perustajan_opas/Miten_eri_yritysmuotoja_verotetaan%3F. Päivitetty 18.2.2013. Luettu 20.3.2014.

Verohallinto. Arvonlisäverovelvollisen opas. WWW-dokumentti. [http://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Arvonlisäverotus/Arvonlisäverovelvollisen_opas_2011\(16309\)](http://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Arvonlisäverotus/Arvonlisäverovelvollisen_opas_2011(16309)). Päivitetty 1.4.2011. Luettu 20.4.2014

Verohallinto. Arvonlisäveron vähennysoikeus. WWW-dokumentti. http://www.vero.fi/fi-FI/Yritys_ja_yhteisoasiakkaat/Osakeyhtio_ja_osuuskunta

/Arvonlisäverotus/Ostoihin_sisältyvän_arvonlisäveron_vähentäminen Ei päivitystietoa. Luettu 19.3.2014.

Verohallinto. Yritysmuodon muutos. WWW-dokumentti. [http://www.vero.fi/fi-FI/Yritys_ja_yhteisoasiakkaat/Avoim_yhtio_ja_kommandiittiyhtio/Muutokset_toiminnassa/Yritysmuodon_muutos\(9858\)](http://www.vero.fi/fi-FI/Yritys_ja_yhteisoasiakkaat/Avoim_yhtio_ja_kommandiittiyhtio/Muutokset_toiminnassa/Yritysmuodon_muutos(9858)). Päivitetty 15.11.2010. Luettu 12.4.2014

Äärilä, Nyrhinen ,2013. Arvonlisäverotus käytännössä. Helsinki: SanomaPro.

Wilhelmsson, Jääskinen, 2001. Avoimet yhtiöt ja kommandiittiyhtiöt. Talentum Media.

Villa, 2013. Henkilöyhtiöt ja osakeyhtiö. Talentum Media.

Villa, Ossa, Saarnilehto, 2007. Yritysmuodot – toiminta, rahoitus ja verotus. WSOY.

